
ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ
Ι Δ Ρ Υ Μ Α

ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ

Τ.Ε.Ι. ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ

Σχολή ΣΔΟ

Τμήμα Διοίκηση Μονάδων Υγείας & Πρόνοιας

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

«Στατιστική ανάλυση της δημογραφικής εξέλιξης της
Περιφερειακής Ενότητας Καρδίτσας»

Επιμέλεια εργασίας: **Πετράκη Βασιλική (Α.Μ.2011169)**

Επιβλέπων Καθηγητής: **Νικολακόπουλος Γρηγόριος**

Καλαμάτα, Δεκέμβριος 2018

Ευχαριστίες

Για την υλοποίηση της παρούσας πτυχιακής εργασίας, θα ήθελα να ευχαριστήσω θερμά όλους αυτούς που βρέθηκαν δίπλα μου και με στήριξαν, ο καθένας με τον δικό του τρόπο. Ιδιαίτερα θα ήθελα να ευχαριστήσω τον επιβλέποντα καθηγητή μου κ. Νικολακόπουλο Γρηγόριο, για την καθοδήγηση και τη βοήθεια που μου παρείχε όλο αυτό το διάστημα και που μου διεύρυνε τους γνωστικούς μου ορίζοντες. Τέλος, οφείλω ένα πολύ μεγάλο ευχαριστώ στην οικογένειά μου που με στήριξε και με στηρίζει σε κάθε μου βήμα, αγνηφώντας τις δυσκολίες της εποχής, στους φίλους μου και στους συμφοιτητές μου για την υπομονή και την κατανόησή τους για την ολοκλήρωση αυτής της εργασίας.

Πετράκη Βασιλική

Πίνακας Περιεχομένων

Περίληψη	8
Abstract.....	9
Εισαγωγή	10
Κεφάλαιο 1. Η επιστήμη της Δημογραφίας	12
1.1 Εννοιολογική προσέγγιση της Δημογραφίας	13
1.2 Αντικείμενο της Δημογραφίας	14
1.3 Τα πεδία της Δημογραφίας.....	17
Κεφάλαιο 2. Οι πηγές και τα εργαλεία επεξεργασίας των δημογραφικών δεδομένων	21
2.1 Οι πηγές των δημογραφικών δεδομένων	21
2.1.1 Απογραφή πληθυσμού.....	22
2.1.2 Ληξιαρχικές καταγραφές.....	25
2.1.3 Δειγματοληπτικές έρευνες	25
2.1.4 Άλλες πηγές.....	26
2.2 Εργαλεία επεξεργασίας δημογραφικών δεδομένων	27
Κεφάλαιο 3. Περιφερειακή Ενότητα Καρδίτσας	28
3.1 Διοικητική Διαίρεση Περιφερειακής Ενότητας Καρδίτσας.....	30
3.2 Η Οικονομία της Περιφερειακής Ενότητας Καρδίτσας.....	36
Κεφάλαιο 4. Δημογραφική εξέλιξη της Περιφερειακής Ενότητας Καρδίτσας	38
4.1 Μεθοδολογία	39
4.2 Πληθυσμιακή εξέλιξη της Περιφερειακής Ενότητας Καρδίτσας.....	39
4.2.1 Ποσοστό μεταβολής πληθυσμού.....	44
4.3 Απογραφή 1991	45
4.3.1 Κατανομή πληθυσμού ανά ηλικία σύμφωνα με την απογραφή του 1991	45
4.3.2 Κατανομή πληθυσμού ανά φύλο σύμφωνα με την απογραφή του 1991	48

4.3.3 Κατανομή πληθυσμού ανά τόπο κατοικίας (αστικός – ημιαστικός – αγροτικός) σύμφωνα με την απογραφή του 1991	49
4.4 Απογραφή 2001	50
4.4.1 Κατανομή πληθυσμού ανά ηλικία σύμφωνα με την απογραφή του 2001	51
4.4.2 Κατανομή πληθυσμού ανά φύλο σύμφωνα με την απογραφή του 2001	53
4.4.3 Κατανομή πληθυσμού ανά τόπο κατοικίας (αστικός - αγροτικός) σύμφωνα με την απογραφή του 2001.....	55
4.5 Απογραφή 2011	56
4.5.1 Κατανομή πληθυσμού ανά ηλικία σύμφωνα με την απογραφή του 2011	56
4.5.2 Κατανομή πληθυσμού ανά φύλο σύμφωνα με την απογραφή του 2011	59
4.5.3 Κατανομή πληθυσμού ανά τόπο κατοικίας (αστικός – αγροτικός) σύμφωνα με την απογραφή του 2011.....	60
4.6 Δημογραφικοί Δείκτες	61
Συμπεράσματα	68
Βιβλιογραφία	Σφάλμα! Δεν έχει οριστεί σελιδοδείκτης.

Ευρετήριο Πινάκων

Πίνακας 1. Διοικητική Διαίρεση Περιφερειακής Ενότητας Καρδίτσας	31
Πίνακας 2. Πληθυσμιακή εξέλιξη της Περιφερειακής Ενότητας Καρδίτσας (1991, 2001, 2011).....	40
Πίνακας 3. Ποσοστό μεταβολής πληθυσμού 1991 - 2001	44
Πίνακας 4. Ποσοστό μεταβολής πληθυσμού 2001 - 2011	44
Πίνακας 5. Ποσοστό μεταβολής πληθυσμού 1991 - 2011	44
Πίνακας 6. Κατανομή πληθυσμού σύμφωνα με την ηλικία (Απογραφή 1991)	46
Πίνακας 7. Ποσοστιαία κατανομή του πληθυσμού σε ηλικιακές ομάδες (Απογραφή 1991).....	47
Πίνακας 8. Κατανομή πληθυσμού σύμφωνα με το φύλο (Απογραφή 1991)	48
Πίνακας 9. Κατανομή πληθυσμού σύμφωνα με τον τόπο κατοικίας. Αστικός - ημιαστικός – αγροτικός (Απογραφή 1991)	49
Πίνακας 10. Κατανομή πληθυσμού σύμφωνα με την ηλικία (Απογραφή 2001)	51
Πίνακας 11. Ποσοστιαία κατανομή πληθυσμού σε ηλικιακές ομάδες (Απογραφή 2001).....	52
Πίνακας 12. Κατανομή πληθυσμού σύμφωνα με το φύλο (Απογραφή 2001)	54
Πίνακας 13. Κατανομή πληθυσμού σύμφωνα με τον τόπο κατοικίας. Αστικός - αγροτικός (Απογραφή 2001)	55
Πίνακας 14. Κατανομή πληθυσμού σύμφωνα με την ηλικία (Απογραφή 2011)	57
Πίνακας 15. Ποσοστιαία κατανομή πληθυσμού σε ηλικιακές ομάδες (Απογραφή 2011).....	58
Πίνακας 16. Κατανομή πληθυσμού σύμφωνα με το φύλο (Απογραφή 2011)	59
Πίνακας 17. Κατανομή πληθυσμού σύμφωνα με τον τόπο κατοικίας. Αστικός - αγροτικός (Απογραφή 2011)	60
Πίνακας 18. Δημογραφικοί Δείκτες (1991, 2001, 2011)	64

Ευρετήριο Γραφημάτων

Γράφημα 1. Πληθυσμιακή εξέλιξη σε επίπεδο χώρας (1991, 2001, 2011)	41
Γράφημα 2. Πληθυσμιακή εξέλιξη σε επίπεδο της Περιφέρειας Θεσσαλίας (1991, 2001, 2011).....	42
Γράφημα 3. Πληθυσμιακή εξέλιξη της Περιφερειακής Ενότητας Καρδίτσας (1991, 2001, 2011).....	42
Γράφημα 4. Πληθυσμιακή εξέλιξη σε επίπεδων Δήμων Αργιθέας, Καρδίτσας, Λίμνης Πλαστήρα, Μουζακίου, Παλαμά, Σοφάδων (1991, 2001, 2011)	43
Γράφημα 5. Ποσοστό μεταβολής του πληθυσμού.....	45
Γράφημα 6. Κατανομή πληθυσμού σύμφωνα με την ηλικία (Απογραφή 1991)	47
Γράφημα 7. Ποσοστιαία κατανομή του πληθυσμού σε ηλικιακές ομάδες (Απογραφή 1991).....	48
Γράφημα 8. Κατανομή πληθυσμού σύμφωνα με το φύλο (Απογραφή 1991)	49
Γράφημα 9. Κατανομή πληθυσμού σύμφωνα με τον τόπο κατοικίας. Αστικός – ημιαστικός – αγροτικός (Απογραφή 1991)	50
Γράφημα 10. Κατανομή πληθυσμού σύμφωνα με την ηλικία (Απογραφή 2001)	52
Γράφημα 11. Ποσοστιαία κατανομή του πληθυσμού σε ηλικιακές ομάδες (Απογραφή 2001).....	53
Γράφημα 12. Κατανομή πληθυσμού σύμφωνα με το φύλο (Απογραφή 2001)	54
Γράφημα 13. Κατανομή πληθυσμού σύμφωνα με τον τόπο κατοικίας. Αστικός - αγροτικός (Απογραφή 2001).....	56
Γράφημα 14. Κατανομή πληθυσμού σύμφωνα με την ηλικία (Απογραφή 2011)	57
Γράφημα 15. Ποσοστιαία κατανομή πληθυσμού σε ηλικιακές ομάδες (Απογραφή 2011)	58
Γράφημα 16. Κατανομή πληθυσμού σύμφωνα με το φύλο (Απογραφή 2011)	59
Γράφημα 17. Κατανομή πληθυσμού σύμφωνα με τον τόπο κατοικίας. Αστικός - αγροτικός (Απογραφή 2011).....	61
Γράφημα 18. Ποσοστό ηλικιωμένων (1991, 2001, 2011)	65
Γράφημα 19. Δείκτης γήρανσης (1991, 2001, 2011).....	65
Γράφημα 20. Δείκτης εξάρτησης των ηλικιωμένων (1991, 2001, 2011).....	66
Γράφημα 21. Δείκτης εξάρτησης (1991, 2001, 2011)	66
Γράφημα 22. Δείκτης αντικατάστασης (1991, 2001, 2011).....	67

Ευρετήριο Σχημάτων

<i>Σχήμα 1. Δημογραφία. Το σημείο τομής των διαφορετικών επιστημονικών πεδίων....</i>	12
<i>Σχήμα 2. Τα πεδία της Δημογραφίας.....</i>	18
<i>Σχήμα 3. Διασύνδεση της δημογραφίας με άλλα επιστημονικά πεδία.....</i>	21

Ευρετήριο Χαρτών

<i>Χάρτης 1. Περιφερειακή Ενότητα Καρδίτσας</i>	30
<i>Χάρτης 2. Διοικητική Διαίρεση Περιφερειακής Ενότητας Καρδίτσας</i>	31

Περίληψη

Η παρούσα μελέτη πραγματεύεται την επιστήμη της δημογραφίας και τη δημογραφική εξέλιξη της Περιφερειακής Ενότητας Καρδίτσας. Η δημογραφία αποτελεί έναν επιστημονικό κλάδο, ο οποίος είναι άρρηκτα συνδεδεμένος με άλλα επιστημονικά πεδία των κοινωνικών, κατά κύριο λόγο, επιστημών, καθώς εξετάζονται και αναλύονται συγκεκριμένα πληθυσμιακά γεγονότα πολύπλευρα. Η δημογραφική εξέλιξη της Περιφερειακής Ενότητας Καρδίτσας υλοποιείται μέσω των διαθέσιμων στοιχείων της Ελληνικής Στατιστικής Αρχής των τριών τελευταίων πληθυσμιακών απογραφών και συγκεκριμένα των απογραφών του 1991, του 2001 και του 2011.

Σκοπός της έρευνας αυτής αποτελεί η δημογραφική ανασκόπηση της εξεταζόμενης περιοχής, καθώς χαρακτηρίζεται ένας νομός με υψηλά επίπεδα του δείκτη γήρανσης. Από τις στατιστικές αναλύσεις που υλοποιούνται προκύπτει ότι ο πληθυσμός της Περιφερειακής Ενότητας Καρδίτσας παρουσιάζει τον μεγαλύτερο δείκτη γήρανσης και εξάρτησης στην Περιφέρεια Θεσσαλίας, γεγονός που σηματοδοτεί ότι συγκεντρώνεται πληθυσμός ο οποίος ανήκει στις μεγαλύτερες ηλικιακές κατηγορίες.

Λέξεις – Κλειδιά: Δημογραφία, Πληθυσμιακή Εξέλιξη, Γήρανση, Δημογραφικοί Δείκτες, Περιφερειακή Ενότητα Καρδίτσας, Απογραφή

Abstract

This thesis deals with the demographic science and the demographic evolution of the Regional Unity of Karditsa. Demography is a scientific discipline that is inextricably linked to other scientific fields of social sciences, in particular, as specific population events are examined and analyzed on a multifaceted basis. The demographic evolution of the Regional Unit of Karditsa is implemented through the available data of the Hellenic Statistical Authority of the last three population censuses (1991, 2001, 2011).

The purpose of this survey is the demographic review of the area under consideration as it is characterized as a county with high levels of aging. The statistical analyzes that have been carried out show that the population of Regional Unity of Karditsa has the highest aging and dependence ratio in the Region of Thessaly, which indicates that a population belonging to the larger age categories is concentrated.

Keywords: Demography, Population Evolution, Aging, Demographic Indicators, Regional Unity of Karditsa, census

Εισαγωγή

Η επιστήμη της δημογραφίας πραγματεύεται την εξέλιξη του πληθυσμού αλλά και τις μεταβολές αυτού. Τα δημογραφικά δεδομένα προκύπτουν από τις απογραφές του πληθυσμού που πραγματοποιούνται από τις Εθνικές Αρχές αλλά και από τις ληξιαρχικές καταγραφές, από τους εκλογικούς καταλόγους και από εξειδικευμένες δειγματοληπτικές έρευνες. Στα πλαίσια της παρούσας μελέτης εξετάζεται η δημογραφική εξέλιξη της Περιφερειακής Ενότητας Καρδίτσας, η οποία δεν επιλέχθηκε τυχαία, καθώς εμφανίζει υψηλά επίπεδα γήρανσης.

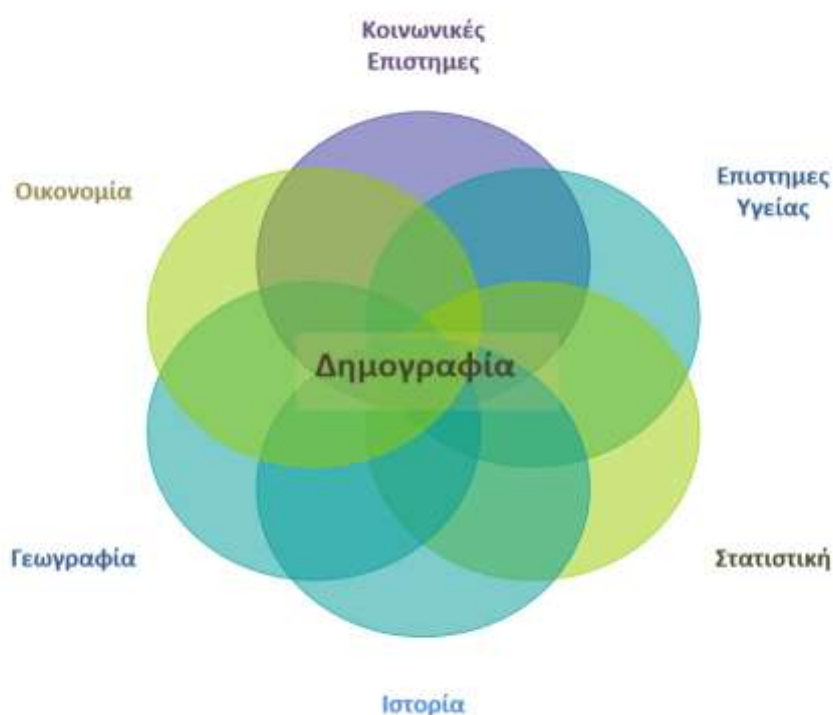
Για την καλύτερη κατανόηση του εξεταζόμενου ζητήματος, στο πρώτο κεφάλαιο παρουσιάζεται η επιστήμη της δημογραφίας, εστιάζοντας στο ακριβές αντικείμενο της επιστήμης και στα πεδία της. Στο δεύτερο κατά σειρά κεφάλαιο εξετάζονται οι πηγές και τα εργαλεία επεξεργασίας των δημογραφικών δεδομένων. Πιο συγκεκριμένα, αναλύεται η απογραφή του πληθυσμού, οι ληξιαρχικές καταγραφές και οι δειγματοληπτικές έρευνες. Παράλληλα, τα εργαλεία που χρησιμοποιούνται για να αναλυθούν οι δημογραφικές μετρήσεις είναι τα βασικά δημογραφικά μέτρα, οι δημογραφικοί δείκτες, οι γενεαλογικοί δείκτες, τα μέτρα περιόδου, οι δείκτες δομής και σύνθεσης του πληθυσμού και οι δείκτες μέτρησης των δημογραφικών φαινομένων.

Πριν την εξέταση της δημογραφικής εξέλιξης της Περιφερειακής Ενότητας Καρδίτσας, κρίνεται σκόπιμη η παρουσίαση της εν λόγω περιοχής. Πιο συγκεκριμένα παρουσιάζεται η γεωγραφική και διοικητική κατανομή της Περιφερειακής Ενότητας Καρδίτσας και παράλληλα εξετάζεται ως προς τους παραγωγικούς τομείς. Τέλος, το τελευταίο κεφάλαιο πραγματεύεται τη δημογραφική εξέλιξη της Περιφερειακής Ενότητας Καρδίτσας. Ειδικότερα, περιγράφεται η μεθοδολογία που ακολουθήθηκε για την υλοποίηση της στατιστικής ανάλυσης της δημογραφικής εξέλιξης και παρουσιάζεται αναλυτικά ανά δημοτική ενότητα η πληθυσμιακή εξέλιξη σύμφωνα με τις απογραφές του 1991, του 2001 και του 2011. Παράλληλα, παρουσιάζεται το ποσοστό μεταβολής του συνολικού πληθυσμού της Περιφερειακής Ενότητας Καρδίτσας για τα έτη 1991 – 2001, 2001 – 2011 και 1991 – 2011. Στη συνέχεια ακολουθούν στατιστικές αναλύσεις που αφορούν την κάθε απογραφή ξεχωριστά και εστιάζουν στην κατανομή του πληθυσμού σύμφωνα με την ηλικία, το φύλο και την

αστικότητα. Τέλος, υπολογίζονται κάποιοι σημαντικοί δημογραφικοί δείκτες, οι οποίοι αφορούν τη γήρανση του πληθυσμού, όπως το ποσοστό των ηλικιωμένων, ο δείκτης γήρανσης και ο δείκτης εξάρτησης των ηλικιωμένων, αλλά και οι δείκτες εξάρτησης και αντικατάστασης.

Κεφάλαιο 1. Η επιστήμη της Δημογραφίας

Η Δημογραφία αποτελεί τον κλάδο των κοινωνικών επιστημών με βασικό στόχο τη μελέτη του ανθρώπινου πληθυσμού, τη δομή και τη σύνθεσή του. Παράλληλα, διερευνά τη σχέση του ανθρώπινου πληθυσμού με τις φυσικές, κοινωνικές και οικονομικές μεταβολές του ευρύτερου περιβάλλοντος¹. Όπως γίνεται σαφές, η επιστήμη της Δημογραφίας είναι άρρηκτα συνδεδεμένη με τις περισσότερες επιστήμες. Στο Σχήμα 1 που ακολουθεί φαίνεται ότι η δημογραφία αποτελεί το σημείο τομής των κοινωνικών επιστημών, των επιστημών υγείας, της στατιστικής, της ιστορίας, της γεωγραφίας και της οικονομίας.

Σχήμα 1. Δημογραφία. Το σημείο τομής των διαφορετικών επιστημονικών πεδίων

Πηγή: Τραγάκη, Α. Μπάγκαβος, Χ. Ντούνας, Δ. 2015. *Περί Δημογραφίας & Πληθυσμιακών Εξελίξεων*, Ελληνικά Ακαδημαϊκά Ηλεκτρονικά Συγγράμματα και Βοηθήματα, Σύνδεσμος Ελληνικών Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών

¹ Τραγάκη, Α. Μπάγκαβος, Χ. Ντούνας, Δ. 2015. *Περί Δημογραφίας & Πληθυσμιακών Εξελίξεων*, Ελληνικά Ακαδημαϊκά Ηλεκτρονικά Συγγράμματα και Βοηθήματα, Σύνδεσμος Ελληνικών Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών

1.1 Εννοιολογική προσέγγιση της Δημογραφίας

Οι ορισμοί που έχουν δοθεί για να αποδώσουν το αντικείμενο της δημογραφίας πληθαίνουν. Ένας ορισμός από τους επικρατέστερους διατυπώθηκε από τους Hauser και Duncan το 1959, σύμφωνα με τους οποίους η δημογραφία είναι *“η επιστήμη που ασχολείται με τις παραμέτρους που θα μπορούσαν να επηρεάσουν ή να επηρεαστούν από το μέγεθος, την κατανομή, το μηχανισμό εξέλιξης ή τα χαρακτηριστικά του πληθυσμού”*². Ένας άλλος ορισμός ο οποίος προέρχεται από το δημογραφικό λεξικό του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών (1977) αναφέρει ότι η δημογραφία *“είναι η επιστημονική μελέτη των ανθρώπινων πληθυσμών που αναφέρεται πρωταρχικά στο μέγεθος, τη σύνθεση και την ανάπτυξη. Είναι η επιστήμη της ανάλυσης, αιτιολόγησης και αξιολόγησης των φαινομένων που αφορούν έναν ανθρώπινο πληθυσμό και συμπράττουν στη διαμόρφωση και εξέλιξη του μεγέθους και των δομών του”*³. Παράλληλα, σύμφωνα με τον Pressat (1985), η δημογραφία αποτελεί τη *“μελέτη των ανθρώπινων πληθυσμών σε σχέση με τις μεταβολές που προκαλούνται από την αλληλεπίδραση των γεννήσεων, των θανάτων και των μετακινήσεων”*⁴. Τέλος, ο Vaupel, το 2001 κατά τη βράβειυσή του με το Irene Taeuber Award οριοθέτησε τη δημογραφία ως *“το πεδίο που βρίσκεται στο σημείο τομής των κοινωνικών επιστημών και της βιολογίας, θεμελιωμένη στα μαθητικά και τη στατιστική και συνδεδεμένη με την πολιτική”*⁵.

² Hauser, P. M. and O. D. Duncan (1959) *The Nature of Demography, The Study of Population: An inventory and appraisal*, edited by P. M. Hauser and O. D. Duncan, pp.29-44. Chicago: University of Chicago Press

³ Τραγάκη, Α. Μπάγκαβος, Χ. Ντούνας, Δ. 2015. *Περί Δημογραφίας & Πληθυσμιακών Εξελίξεων*, Ελληνικά Ακαδημαϊκά Ηλεκτρονικά Συγγράμματα και Βοηθήματα, Σύνδεσμος Ελληνικών Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών

⁴ Pressat R. (1985) *The Dictionary of Demography*, edited by C. Wilson. Oxford; New York: Blackwell Reference.

⁵ Τραγάκη, Α. Μπάγκαβος, Χ. Ντούνας, Δ. 2015. *Περί Δημογραφίας & Πληθυσμιακών Εξελίξεων*, Ελληνικά Ακαδημαϊκά Ηλεκτρονικά Συγγράμματα και Βοηθήματα, Σύνδεσμος Ελληνικών Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών

1.2 Αντικείμενο της Δημογραφίας

Από τους παραπάνω ορισμούς διαφαίνεται ξεκάθαρα ότι το βασικό στοιχείο της δημογραφίας είναι ο πληθυσμός. Στην επιστήμη της δημογραφίας, με τον όρο πληθυσμός περιγράφεται το σύνολο των ανθρώπων, οι οποίοι ζουν σε συγκεκριμένη γεωγραφική περιοχή και σε συγκεκριμένη χρονική περίοδο. Στην έννοια του πληθυσμού η επιστήμη της δημογραφίας διαφοροποιείται σημαντικά από την επιστήμη της στατιστικής, καθώς στην τελευταία η έννοια του πληθυσμού περιλαμβάνει ένα σύνολο στοιχείων με κάποια χαρακτηριστικά. Στις απογραφές του πληθυσμού, οι οποίες διενεργούνται από τις αρμόδιες αρχές κάθε κράτους, συλλέγονται και καταγράφονται κάποια στοιχεία τα οποία σχετίζονται με το μέγεθος, τα χαρακτηριστικά και τη χωρική κατανομή του πληθυσμού. Σχετικά με τα δημογραφικά και τα κοινωνικά χαρακτηριστικά του πληθυσμού, τα άτομα κατανέμονται σε διαφορετικές ομάδες, οι οποίες συνθέτουν τα υποσύνολα του εξεταζόμενου πληθυσμού⁶.

Σύμφωνα με την τελευταία απογραφή που διενεργήθηκε στην Ελληνική επικράτεια, το 2011, πραγματοποιείται ένας διαχωρισμός στην καταγραφή του πληθυσμού. Από τον διαχωρισμό αυτό, προκύπτουν οι κατηγορίες του μόνιμου πληθυσμού, του νόμιμου πληθυσμού και του πραγματικού πληθυσμού. Αναλυτικότερα, ο μόνιμος πληθυσμός (resident population) εκφράζει το σύνολο των ατόμων που έχουν ζήσει συνεχόμενα στον τόπο της συνηθισμένης διαμονής για τουλάχιστον 12 μήνες πριν την χρονική περίοδο αναφοράς της απογραφής ή κατέφθασαν στον τόπο διαμονής τους τελευταίες 12 μήνες πριν από τη χρονική περίοδο αναφοράς, με την πρόθεση να παραμείνουν για τουλάχιστον 12 μήνες⁷. Το πλήθος του νόμιμου (de jure) πληθυσμού προκύπτει από τον αριθμό των ατόμων που είναι καταχωρημένα στα δημοτολόγια μιας συγκεκριμένης περιοχής⁸. Τέλος, ο πραγματικός (de facto) Πληθυσμός αποτελείται από τα άτομα που ήταν παρόντα κατά

⁶ Τραγάκη, Α. Μπάγκαβος, Χ. Ντούνας, Δ. 2015. *Περί Δημογραφίας & Πληθυσμιακών Εξελίξεων*, Ελληνικά Ακαδημαϊκά Ηλεκτρονικά Συγγράμματα και Βοηθήματα, Σύνδεσμος Ελληνικών Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών

⁷ ΕΛ.ΣΤΑΤ. <http://www.statistics.gr/documents/20181>

⁸ ΕΛ.ΣΤΑΤ. <http://www.statistics.gr/documents/20181>

την ημέρα της απογραφής σε κάθε περιφέρεια, νομό, δήμο ή κοινότητα, δημοτικό ή κοινοτικό διαμέρισμα και αυτοτελή οικισμό. Όπως γίνεται σαφές, η διαφορετικότητα των παραπάνω δεδομένων που προκύπτουν από τις απογραφές δημιουργούν σύγχυση στον καθορισμό του ακριβούς πληθυσμιακού μεγέθους⁹. Όσον αφορά τη δημογραφική ανάλυση, δημιουργείται σύγχυση στην επιλογή της κατάλληλης μεταβλητής, δηλαδή του μόνιμου, του νόμιμου ή του πραγματικού πληθυσμού. Στα πλαίσια της παρούσας μελέτης, όπως αναλύεται και παρακάτω, τέτοιου είδους σύγχυση δημιουργείται στην απογραφή του ενός εξεταζόμενου έτους, και συγκεκριμένα του 1991.

Ακόμα, αξίζει να σημειωθεί ότι το ενδιαφέρον της επιστήμης της δημογραφίας εστιάζεται στην κατάσταση του πληθυσμού και στις μεταβολές αυτού. Έτσι, λοιπόν, τα υπό μελέτη στοιχεία είναι¹⁰:

- το *Μέγεθος του πληθυσμού*, δηλαδή ο αριθμός των ατόμων που αποτελούν έναν πληθυσμό.
- η *Σύνθεση του πληθυσμού*, δηλαδή τα επιμέρους δημογραφικά ή άλλα χαρακτηριστικά ενός συγκεκριμένου πληθυσμού και η αναλογία των συγκεκριμένων ομάδων επί του συνολικού πληθυσμού.
- η *Χωρική κατανομή* του πληθυσμού, δηλαδή η γεωγραφική κατανομή του πληθυσμού.
- η *Δυναμική* του πληθυσμού, δηλαδή η διαχρονική μεταβολή και τα χαρακτηριστικά του πληθυσμού.

Οι μεταβολές που παρατηρούνται στον πληθυσμό αφορούν το μέγεθος αυτού, τη σύνθεσή του και τη δυναμική του. Οι μεταβολές αυτές επηρεάζονται καθοριστικά από τρεις βασικούς παράγοντες, οι οποίοι είναι¹¹:

⁹ ΕΛ.ΣΤΑΤ. <http://www.statistics.gr/documents/20181/979694>

¹⁰ Τραγάκη, Α. Μπάγκαβος, Χ. Ντούνας, Δ. 2015. *Περί Δημογραφίας & Πληθυσμιακών Εξελίξεων*, Ελληνικά Ακαδημαϊκά Ηλεκτρονικά Συγγράμματα και Βοηθήματα, Σύνδεσμος Ελληνικών Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών

¹¹ Τραγάκη, Α. Μπάγκαβος, Χ. Ντούνας, Δ. 2015. *Περί Δημογραφίας & Πληθυσμιακών Εξελίξεων*, Ελληνικά Ακαδημαϊκά Ηλεκτρονικά Συγγράμματα και Βοηθήματα, Σύνδεσμος Ελληνικών Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών

1. οι γεννήσεις
2. οι θάνατοι
3. οι μετακινήσεις

Τα τρία αυτά στοιχεία της γεννητικότητας, της θνησιμότητας και των μεταναστευτικών κινήσεων αποτελούν ταυτόχρονα και τα κυριότερα δημογραφικά φαινόμενα, τα οποία εξετάζονται ενδελεχώς από τους δημογράφους και την επιστήμη της δημογραφίας¹². Με απλά λόγια, το ενδιαφέρον εστιάζεται τόσο στη φυσική κίνηση του πληθυσμού, αλλά και στην επίδραση της γονιμότητας, στην επίδραση της θνησιμότητας, στην κοινωνική ευημερία, στην οικονομική ανάπτυξη και στην πολιτική σταθερότητα. Σύμφωνα με τους Παπαδάκη και Τσίμπο (2004), με την πάροδο του χρόνου, ένας πληθυσμός υφίσταται πολλές μεταβολές λόγω των οικονομικοκοινωνικών δομών, των μηχανισμών της αγοράς, της λειτουργίας του κοινωνικοοικονομικού συστήματος και της αστικοποίησης¹³.

Μερικά από τα βασικότερα ερωτήματα, λοιπόν, που καλείται να απαντήσει η επιστήμη της δημογραφίας είναι τα ακόλουθα¹⁴:

- Ποιό το μέγεθος του πληθυσμού;
- Ποιός ο ετήσιος ρυθμός αύξησης ή μείωσης;
- Πόσοι είναι άνδρες και πόσες γυναίκες;
- Ποια η ηλικιακή κατανομή του πληθυσμού;
- Πόσες γεννήσεις και πόσοι θάνατοι καταγράφονται στη διάρκεια ενός έτους;
- Ποια τα δημογραφικά χαρακτηριστικά των ατόμων που αποκτούν παιδιά ή εκείνων που πεθαίνουν;
- Ποιες οι αιτίες θανάτου ανά ηλικία;

¹² Τραγάκη, Α. Μπάγκαβος, Χ. Ντούνας, Δ. 2015. *Περί Δημογραφίας & Πληθυσμιακών Εξελίξεων*, Ελληνικά Ακαδημαϊκά Ηλεκτρονικά Συγγράμματα και Βοηθήματα, Σύνδεσμος Ελληνικών Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών

¹³ Παπαδάκης Μ., Τσίμπος, Κ. (2004). *Δημογραφική Ανάλυση, Αρχές, Μέθοδοι, Υποδείγματα*. Α. Σταμούλης

¹⁴ Τραγάκη, Α. Μπάγκαβος, Χ. Ντούνας, Δ. 2015. *Περί Δημογραφίας & Πληθυσμιακών Εξελίξεων*, Ελληνικά Ακαδημαϊκά Ηλεκτρονικά Συγγράμματα και Βοηθήματα, Σύνδεσμος Ελληνικών Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών

- Ποιοι και πόσοι μεταναστεύουν;
- Πώς αλλάζει η δημογραφική συμπεριφορά ενός πληθυσμού;
- Ποιες οι συνέπειες των παρατηρούμενων μεταβολών στην οικονομία, την κοινωνία, το περιβάλλον;
- Είναι δυνατόν, με κάποιες παρεμβάσεις, να επιδράσει κανείς στην πορεία των μεταβολών, ώστε να ελαχιστοποιηθούν οι αρνητικές συνέπειες ή να μεγιστοποιηθούν τα οφέλη;

1.3 Τα πεδία της Δημογραφίας

Στην προηγούμενη ενότητα εξετάστηκε το ακριβές αντικείμενο της δημογραφίας, από το οποίο διαφαίνεται η ευρύτητα της επιστήμης αυτής και η πολυεπίπεδη ανάλυσή της. Πιο συγκεκριμένα, η δημογραφική ανάλυση διακρίνεται, ανάλογα με το αντικείμενο της μελέτης, σε τρία επίπεδα, τα οποία είναι¹⁵:

- η Μαθηματική Δημογραφία (Formal Demography)
- η Πληθυσμιακή Ανάλυση (Population Studies)
- η Εφαρμοσμένη Δημογραφία (Applied Demography)

Στο Σχήμα 2 που ακολουθεί απεικονίζονται τα τρία επίπεδα της δημογραφίας.

¹⁵ Τραγάκη, Α. Μπάγκαβος, Χ. Ντούνας, Δ. 2015. *Περί Δημογραφίας & Πληθυσμιακών Εξελίξεων*, Ελληνικά Ακαδημαϊκά Ηλεκτρονικά Συγγράμματα και Βοηθήματα, Σύνδεσμος Ελληνικών Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών

Σχήμα 2. Τα πεδία της Δημογραφίας

Πηγή: Τραγάκη, Α. Μπάγκαβος, Χ. Ντούνας, Δ. 2015. *Περί Δημογραφίας & Πληθυσμιακών Εξελίξεων*, Ελληνικά Ακαδημαϊκά Ηλεκτρονικά Συγγράμματα και Βοηθήματα, Σύνδεσμος Ελληνικών Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών

Αναλυτικότερα, η *Μαθηματική Δημογραφία* αποτελεί το επίκεντρο της δημογραφίας, καθώς πραγματεύεται την ανάπτυξη των τεχνικών και των μεθόδων της επιστήμης, αξιολογώντας την ποιότητα των πρωτογενών δεδομένων, καταρτίζοντας σχετικούς δείκτες και αναπτύσσοντας τεχνικές και μεθόδους. Η μαθηματική δημογραφία εστιάζει στο μέγεθος, στη σύνθεση (π.χ. ηλικία, φύλο κ.ά.) και στη φυσική κίνηση του πληθυσμού. Τα αντικείμενα της μαθηματικής δημογραφίας είναι τα ακόλουθα¹⁶:

- Αναζήτηση τεχνικών με σκοπό την αντιμετώπιση των ελλিপών στοιχείων
- Κατάρτιση των δημογραφικών δεικτών με στόχο τη διερεύνηση των δημογραφικών μεταβολών

¹⁶ Τραγάκη, Α. Μπάγκαβος, Χ. Ντούνας, Δ. 2015. *Περί Δημογραφίας & Πληθυσμιακών Εξελίξεων*, Ελληνικά Ακαδημαϊκά Ηλεκτρονικά Συγγράμματα και Βοηθήματα, Σύνδεσμος Ελληνικών Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών

- Ανάπτυξη μεθόδων προσέγγισης και επίλυσης των θεωρητικών ερωτημάτων
- Δημιουργία μοντέλων με σκοπό τη μελέτη των πληθυσμών
- Εκτίμηση της εξέλιξης του πληθυσμού.

Σχετικά με την *Πληθυσμιακή Ανάλυση*, το επίπεδο αυτό διαφοροποιείται από τη μαθηματική δημογραφία, καθώς δεν εστιάζει μόνο στα δημογραφικά χαρακτηριστικά του πληθυσμού (π.χ. ηλικία, φύλο κ.ά.) αλλά διερευνά και τα κοινωνικά χαρακτηριστικά του πληθυσμού, όπως το μορφωτικό επίπεδο, την οικογενειακή κατάσταση, το θρήσκευμα κ.ά. Το αντικείμενο της Πληθυσμιακής Ανάλυσης εστιάζει¹⁷:

- στην κατανόηση και στην ερμηνεία των δημογραφικών μεταβολών
- στη μελέτη των γεωγραφικών διαφοροποιήσεων
- στην αναζήτηση αλληλεπιδράσεων με άλλες μη δημογραφικές παραμέτρους, των οποίων τα είδη δημιουργούν και κάποιους άλλους κλάδους της δημογραφίας, όπως¹⁸:
 - *Κοινωνική Δημογραφία*, η οποία εξετάζει τις κοινωνικές συνθήκες λόγω των οποίων μεταβάλλονται τα δημογραφικά δεδομένα.
 - *Ιστορική Δημογραφία*, η οποία μελετά διαχρονικά τον πληθυσμό.
 - *Οικονομική Δημογραφία*, η οποία επικεντρώνεται στην επίδραση των οικονομικών παραμέτρων στα πληθυσμιακά χαρακτηριστικά.

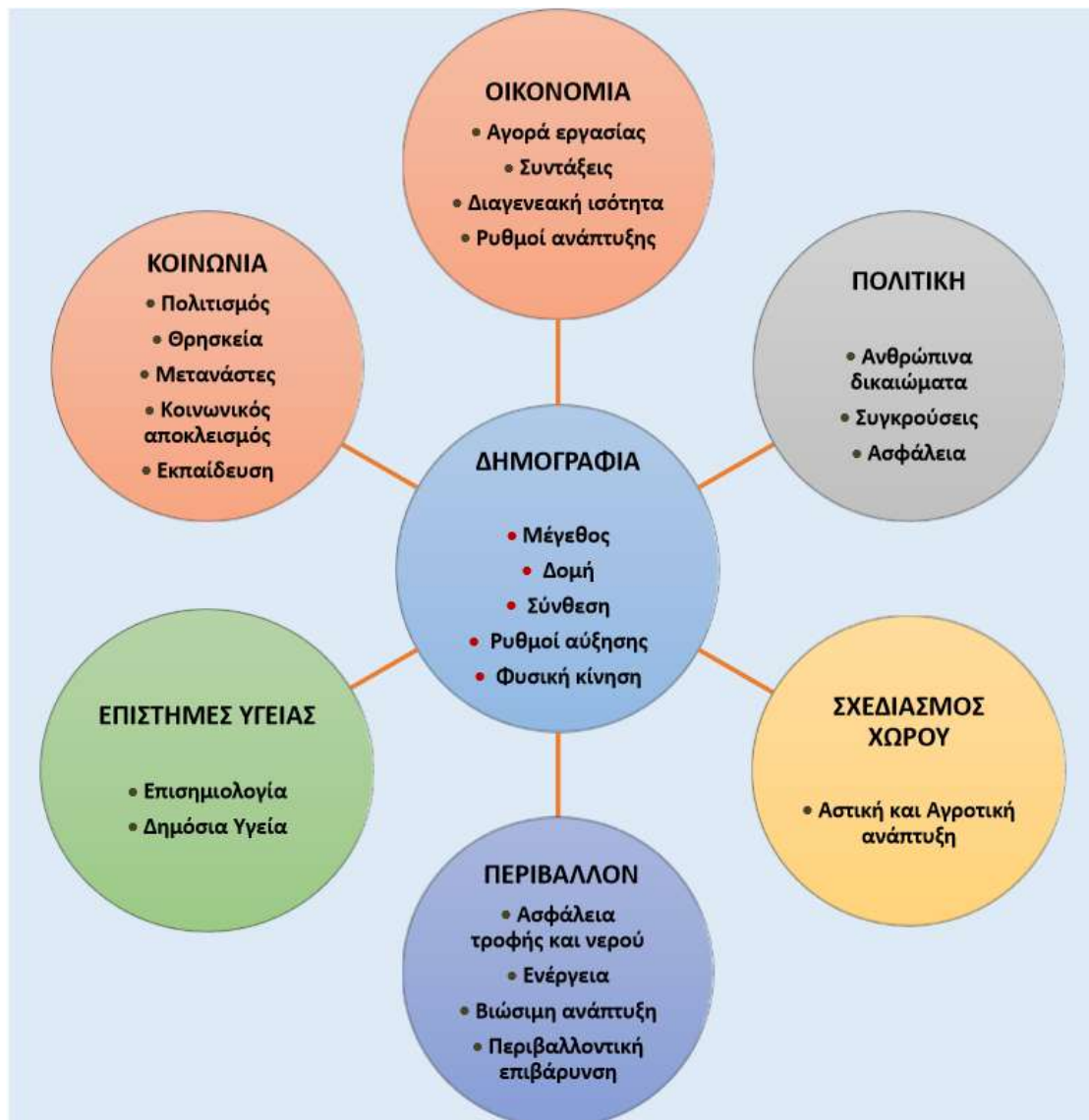
¹⁷ Τραγάκη, Α. Μπάγκαβος, Χ. Ντούνας, Δ. 2015. *Περί Δημογραφίας & Πληθυσμιακών Εξελίξεων*, Ελληνικά Ακαδημαϊκά Ηλεκτρονικά Συγγράμματα και Βοηθήματα, Σύνδεσμος Ελληνικών Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών

¹⁸ Τραγάκη, Α. Μπάγκαβος, Χ. Ντούνας, Δ. 2015. *Περί Δημογραφίας & Πληθυσμιακών Εξελίξεων*, Ελληνικά Ακαδημαϊκά Ηλεκτρονικά Συγγράμματα και Βοηθήματα, Σύνδεσμος Ελληνικών Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών

- *Πολιτική Δημογραφία*, η οποία πραγματεύεται τις δημογραφικές μεταβολές με βάση κάποιες πολιτικές παραμέτρους.
- *Εφαρμοσμένη Δημογραφία*, η οποία εστιάζει στη πρακτική εφαρμογή των δημογραφικών μεθόδων στα πλαίσια του στρατηγικού και αναπτυξιακού σχεδιασμού μιας περιοχής.

Ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζει το Σχήμα 3 που ακολουθεί, καθώς απεικονίζεται η διασύνδεση της επιστήμης της δημογραφίας με άλλα επιστημονικά πεδία. Πιο συγκεκριμένα, η επιστήμη της δημογραφίας είναι στενά συνδεδεμένη με την οικονομία, καθώς προκύπτουν χρήσιμα δημογραφικά στοιχεία τα οποία σχετίζονται με την αγορά εργασίας, με τις συντάξεις και με τους ρυθμούς ανάπτυξης. Αντίστοιχα, από το πολιτικό περιβάλλον, προκύπτουν στοιχεία σχετικά με τα ανθρώπινα δικαιώματα, τις συγκρούσεις και την ασφάλεια του πληθυσμού.

Εξίσου σημαντικά στοιχεία προκύπτουν από τη σύνδεση της δημογραφίας με το κοινωνικό περιβάλλον, καθώς εξετάζονται τα κοινωνικά χαρακτηριστικά που απορρέουν από τον πολιτισμό, τη θρησκεία, την εκπαίδευση, τον κοινωνικό αποκλεισμό, το μεταναστευτικό. Παράλληλα, η διασύνδεση της δημογραφίας και της υγείας συνθέτουν στοιχεία σχετικά με τη δημόσια υγεία και την επιδημιολογία. Τα στοιχεία που προκύπτουν σχετικά με το περιβάλλον και τη δημογραφία αφορούν την ασφάλεια της τροφής και του νερού, την ενέργεια, τη βιώσιμη ανάπτυξη και την περιβαλλοντική επιβάρυνση. Τέλος, από τη σύζευξη της δημογραφίας και του χωρικού σχεδιασμού αποτυπώνονται δεδομένα που σχετίζονται με την αστική και την αγροτική ανάπτυξη του τόπου.

Σχήμα 3. Διασύνδεση της δημογραφίας με άλλα επιστημονικά πεδία

Πηγή: Τραγάκη, Α. Μπάγκαβος, Χ. Ντούνας, Δ. 2015. *Περί Δημογραφίας & Πληθυσμιακών Εξελίξεων*, Ελληνικά Ακαδημαϊκά Ηλεκτρονικά Συγγράμματα και Βοηθήματα, Σύνδεσμος Ελληνικών Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών

Κεφάλαιο 2. Οι πηγές και τα εργαλεία επεξεργασίας των δημογραφικών δεδομένων

2.1 Οι πηγές των δημογραφικών δεδομένων

2.1.1 Απογραφή πληθυσμού

Η απογραφή του πληθυσμού (population census) αποτελεί μια διοικητική εργασία, η οποία στοχεύει στην πλήρη απαρίθμηση των κατοίκων μιας χώρας ως προς τα βασικότερα δημογραφικά, οικονομικά και κοινωνικά χαρακτηριστικά αυτών¹⁹. Σύμφωνα με την Κωστάκη (2003), η απογραφή του πληθυσμού αναφέρεται στη διαδικασία συλλογής στατιστικών στοιχείων που περιλαμβάνουν το σύνολο των μελών ενός πληθυσμού μιας συγκεκριμένης γεωγραφικής περιοχής, συνήθως μιας χώρας, σε κάποια δεδομένη χρονική στιγμή²⁰. Η εννοιολογική προσέγγιση της απογραφής του πληθυσμού από τα Ηνωμένα Έθνη την χαρακτηρίζει ως τη συνολική λειτουργία συλλογής, επιλογής και δημοσίευσης των δημογραφικών, οικονομικών και κοινωνικών στοιχείων που αναφέρονται σε όλα τα άτομα μιας χώρας σε μια συγκεκριμένη χρονική στιγμή²¹. Σύμφωνα με τα Ηνωμένα Έθνη, τα βασικά συστατικά στοιχεία μιας απογραφής είναι²²:

- Η καθολικότητα
- Ο συγχρονισμός
- Η περιοδικότητα
- Η ολική γεωγραφική κάλυψη ή ατομική καταμέτρηση

Σύμφωνα με τα παραπάνω, η ολική γεωγραφική κάλυψη σηματοδοτεί την καταμέτρηση και τη συγκέντρωση στοιχείων για κάθε έναν από τους κατοίκους της

¹⁹ Τραγάκη, Α. Μπάγκαβος, Χ. Ντούνας, Δ. 2015. *Περί Δημογραφίας & Πληθυσμιακών Εξελίξεων*, Ελληνικά Ακαδημαϊκά Ηλεκτρονικά Συγγράμματα και Βοηθήματα, Σύνδεσμος Ελληνικών Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών

²⁰ Κωστάκη, Α. 2003. Τεχνικές Δημογραφικής Ανάλυσης <http://www2.stat-athens.aueb.gr/~akostaki/gr/courses/kefalaio1.pdf>

²¹ Κοτζαμάνης, Β. Ανδρουλάκη, Ε. 2009. Στοιχεία Δημογραφίας, Εργαστήριο Δημογραφικών και Κοινωνικών Αναλύσεων, Τμήμα Μηχανικών Χωροταξίας και Περιφερειακής Ανάπτυξης, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας, Βόλος

²² Κοτζαμάνης, Β. Ανδρουλάκη, Ε. 2009. Στοιχεία Δημογραφίας, Εργαστήριο Δημογραφικών και Κοινωνικών Αναλύσεων, Τμήμα Μηχανικών Χωροταξίας και Περιφερειακής Ανάπτυξης, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας, Βόλος

εξεταζόμενης περιοχής. Παράλληλα, μέσω της καθολικότητας και του συγχρονισμού της διαδικασίας εξασφαλίζεται η κάλυψη του συνολικού πληθυσμού μιας χώρας ταυτόχρονα. Τέλος, η περιοδικότητα της απογραφής αφορά την επανάληψη ολόκληρης της διαδικασίας ανά τακτά και προκαθορισμένα χρονικά διαστήματα²³. Με αυτό εξασφαλίζεται η διαχρονική ανάλυση της εξέλιξης του πληθυσμού μιας χώρας και παράλληλα, δίνεται η δυνατότητα να συγκρίνονται τόσο τα μεγέθη του πληθυσμού, όσο και τα υπόλοιπα εξεταζόμενα στοιχεία και να παρατηρούνται οι μεταβολές με την πάροδο των ετών. Από τα παραπάνω διαφαίνεται ξεκάθαρα ότι η απογραφή του πληθυσμού αποτελεί μια μαζική και συνάμα επαναλαμβανόμενη έρευνα, η οποία δημιουργεί τη βάση για μια σειρά μελετών και αναλύσεων, οι οποίες σχετίζονται με την πληθυσμιακή εξέλιξη²⁴.

Στην απογραφική διαδικασία παρατηρούνται δύο εναλλακτικά συστήματα, η απογραφή του πραγματικού πληθυσμού και η απογραφή του νόμιμου πληθυσμού. Στο αντικείμενο της δημογραφίας έχουν προσεγγιστεί εννοιολογικά οι δύο αυτοί όροι.

Τα στάδια που περιλαμβάνει η διαδικασία της απογραφής του πληθυσμού συνοψίζονται παρακάτω²⁵:

1. Καθορισμός του συστήματος απογραφής που θα χρησιμοποιηθεί
2. Καθορισμός της ημερομηνίας απογραφής
3. Σχεδιασμός ερωτηματολογίου
4. Διεξαγωγή πιλοτικής (δοκιμαστικής) απογραφικής διαδικασίας
5. Διορθώσεις ερωτηματολογίου που προκύπτουν από την πιλοτική απογραφική διαδικασία
6. Διεξαγωγή απογραφικής έρευνας πεδίου
7. Κωδικοποίηση και μετατροπή των δεδομένων σε ηλεκτρονική μορφή

²³ Τραγάκη, Α. Μπάγκαβος, Χ. Ντούνας, Δ. 2015. *Περί Δημογραφίας & Πληθυσμιακών Εξελίξεων*, Ελληνικά Ακαδημαϊκά Ηλεκτρονικά Συγγράμματα και Βοηθήματα, Σύνδεσμος Ελληνικών Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών

²⁴ Cook, L. 2004. The quality and qualities of population statistics, and the place of the census, *Area*, Vol. 36, Issue 2

²⁵ Κωστώκη, Α. 2003. Τεχνικές Δημογραφικής Ανάλυσης <http://www2.stat-athens.aueb.gr/~akostaki/gr/courses/kefalaio1.pdf>

8. Διεξαγωγή ελέγχων
9. Επεξεργασία και ανάλυση των δεδομένων
10. Δημοσίευση των αποτελεσμάτων

Η αξιοπιστία των αποτελεσμάτων της απογραφής και η πληρότητα αυτών εξαρτάται άμεσα από την συνεργασία του πληθυσμού. Υπάρχουν περιπτώσεις χωρών στις οποίες κυριαρχεί καχυποψία των κατοίκων σχετικά με την απογραφή τους, γεγονός που βασίζεται στην άγνοια αυτών για το σκοπό της απογραφικής διαδικασίας²⁶. Το ζήτημα της καχυποψίας παρατηρείται κυρίως στις αναπτυσσόμενες χώρες. Στις αναπτυγμένες χώρες παρατηρείται έντονα το φαινόμενο της μη συνεργασίας των κατοίκων, γεγονός που οφείλεται στην άποψη που εκφράζουν ότι παραβιάζεται η ιδιωτικότητά τους²⁷.

Η διαδικασία της απογραφής του πληθυσμού έχει τις ρίζες της πριν ακόμα δημιουργεί η επιστήμη της δημογραφίας, καθώς υπάρχουν στοιχεία απογραφών από τη Βαβυλωνία το 4000 π.Χ., από την Κίνα το 3000 π.Χ. και από την Αίγυπτο το 2500 π.Χ. Στη νεότερη ιστορία, η πρώτη απογραφή του πληθυσμού υλοποιήθηκε το 1666 στον Καναδά και κατά τη διάρκεια του 17^{ου} και 18^{ου} αιώνα πραγματοποιήθηκαν απογραφές στις Σκανδιναβικές Χώρες και στην Ιταλία. Αξίζει να σημειωθεί ότι στις αρχές του 20^{ου} αιώνα είχε απογραφεί λιγότερο από το 20% του συνολικού πληθυσμού της γης. Ωστόσο, με την καθοδήγηση και τη χρηματοδότηση του Ο.Η.Ε. υλοποιήθηκε απογραφές του πληθυσμού σε μεγάλο μέρος των χωρών σε παγκόσμιο επίπεδο²⁸.

Στην Ελλάδα η πρώτη απογραφή του πληθυσμού διεξήχθη το 1861 και από την μεταπολεμική περίοδο μέχρι σήμερα πραγματοποιούνται ανά δεκαετία, τα έτη που λήγουν σε ένα, δηλαδή 1951, 1961, 1971, 1981, 1991, 2001, 2011). Στην Ελληνική επικράτεια, οι απογραφές του πληθυσμού διεξάγονται από την Ελληνική Στατιστική Αρχή, η οποία αποτελεί συνέχεια της Εθνικής Στατιστικής Υπηρεσίας. Η ημέρα που έχει επιλεγεί να πραγματοποιείται η απογραφή του πληθυσμού είναι η Κυριακή, για να διασφαλίζεται η παρουσία των ατόμων στις κατοικίες τους, και

²⁶ Κωστάκη, Α. 2003. Τεχνικές Δημογραφικής Ανάλυσης <http://www2.stat-athens.aueb.gr/~akostaki/gr/courses/kefalaiο1.pdf>

²⁷ Κωστάκη, Α. 2003. Τεχνικές Δημογραφικής Ανάλυσης <http://www2.stat-athens.aueb.gr/~akostaki/gr/courses/kefalaiο1.pdf>

²⁸ Κωστάκη, Α. 2003. Τεχνικές Δημογραφικής Ανάλυσης <http://www2.stat-athens.aueb.gr/~akostaki/gr/courses/kefalaiο1.pdf>

συγκεκριμένα μια Κυριακή του μήνα Μάρτη, με σκοπό να διευκολύνεται λόγω καιρικών συνθηκών, η πρόσβαση των κατοίκων σε απομακρυσμένες περιοχές²⁹.

2.1.2 Ληξιαρχικές καταγραφές

Μία άλλη πηγή των δημογραφικών δεδομένων αποτελούν οι ληξιαρχικές καταγραφές, οι οποίες είναι καταγραφές των δημογραφικών γεγονότων στα ληξιαρχεία. Με απλά λόγια, η νομοθεσία κάθε χώρας έχει θεσπίσει την υποχρεωτική δήλωση των δημογραφικών στοιχείων των πολιτών, όπως γέννηση, θάνατος, γάμος, ακόμα και διαζύγιο, μετακινήσεις, μεταναστεύσεις, στα ληξιαρχεία του κάθε τόπου³⁰. Από τις ληξιαρχικές καταγραφές, λοιπόν, αντλούνται χρήσιμα στοιχεία σχετικά με τον πληθυσμό.

Οι ληξιαρχικές καταγραφές των δημογραφικών δεδομένων χαρακτηρίζονται είτε συνεχείς, είτε αναδρομικές. Πιο συγκεκριμένα, η συνεχής καταγραφή υλοποιείται τη χρονική στιγμή που πραγματοποιείται το συμβάν, ενώ η αναδρομική αφορά την μετέπειτα καταγραφή του γεγονότος³¹. Στη Ελλάδα οι ληξιαρχικές καταγραφές των δημογραφικών δεδομένων παρατηρούνται από το 1836 και σύμφωνα με την ισχύουσα ελληνική νομοθεσία καταγράφονται οι γεννήσεις, οι θάνατοι, οι γάμοι και τα διαζύγια, τα οποία δηλώνονται από τους πολίτες σε συγκεκριμένο χρονικό διάστημα. Τα στοιχεία αυτά κοινοποιούνται στην Ελληνική Στατιστική Αρχή, η οποία τα κωδικοποιεί, τα επεξεργάζεται και ανά τακτά χρονικά διαστήματα τα δημοσιεύει³².

2.1.3 Δειγματοληπτικές έρευνες

²⁹ Κωστάκη, Α. 2003. Τεχνικές Δημογραφικής Ανάλυσης <http://www2.stat-athens.aueb.gr/~akostaki/gr/courses/kefalaio1.pdf>

³⁰ Κοτζαμάνης, Β. Ανδρουλάκη, Ε. 2009. Στοιχεία Δημογραφίας, Εργαστήριο Δημογραφικών και Κοινωνικών Αναλύσεων, Τμήμα Μηχανικών Χωροταξίας και Περιφερειακής Ανάπτυξης, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας, Βόλος

³¹ Κωστάκη, Α. 2003. Τεχνικές Δημογραφικής Ανάλυσης <http://www2.stat-athens.aueb.gr/~akostaki/gr/courses/kefalaio1.pdf>

³² Τραγάκη, Α. Μπάγκαβος, Χ. Ντούνας, Δ. 2015. *Περί Δημογραφίας & Πληθυσμακών Εξελίξεων*, Ελληνικά Ακαδημαϊκά Ηλεκτρονικά Συγγράμματα και Βοηθήματα, Σύνδεσμος Ελληνικών Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών

Οι δειγματοληπτικές έρευνες αποτελούν ειδικά σχεδιασμένες έρευνες μέσω των οποίων συγκεντρώνονται βασικά στατιστικά δεδομένα σχετικά με τις δημογραφικές, οικονομικές και κοινωνικές εξελίξεις, και σε πολλές περιπτώσεις λειτουργούν συμπληρωματικά τόσο στην απογραφή του πληθυσμού, όσο και στις ληξιαρχικές καταγραφές. Οι δειγματοληπτικές έρευνες χρησιμοποιούνται, ακόμα, για να εστιάσουν περισσότερο σε ένα ζήτημα για το οποίο δεν επαρκούν τα στοιχεία από τις δύο άλλες πηγές των δημογραφικών δεδομένων³³.

Η διεξαγωγή των δειγματοληπτικών ερευνών υλοποιείται είτε σε σταθερή βάση ανά έτος ή ανά μήνα, είτε πρόκειται για ad hoc μελέτες, οι οποίες αποσκοπούν στην εστίαση σε ειδικά ζητήματα. Οι δειγματοληπτικές έρευνες χαρακτηρίζονται ιδιαίτερα χρήσιμες στις λιγότερο αναπτυγμένες χώρες, καθώς δεν υπάρχουν πλήρη και αξιόπιστα δημογραφικά στοιχεία³⁴. Στην Ελλάδα, οι πρώτες δειγματοληπτικές έρευνες υλοποιήθηκαν τη δεκαετία του 1950 από την Γενική Στατιστική Υπηρεσία της Ελλάδας, η οποία ήταν η αρμόδια αρχή την εποχή εκείνη³⁵.

2.1.4 Άλλες πηγές

Εκτός των παραπάνω πηγών δημογραφικών δεδομένων που παρουσιάστηκαν, χρήσιμα στοιχεία για την πληθυσμιακή εξέλιξη μιας χώρας λαμβάνονται και από τα μητρώα που διατηρούνται σε κάθε χώρα, από τα δημοτολόγια και τους εκλογικούς καταλόγους³⁶. Σημειώνεται ότι τα στοιχεία από αυτές τις πηγές ανανεώνονται ανά τακτά χρονικά διαστήματα.

³³ Τραγάκη, Α. Μπάγκαβος, Χ. Ντούνας, Δ. 2015. *Περί Δημογραφίας & Πληθυσμιακών Εξελίξεων*, Ελληνικά Ακαδημαϊκά Ηλεκτρονικά Συγγράμματα και Βοηθήματα, Σύνδεσμος Ελληνικών Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών

³⁴ Τραγάκη, Α. Μπάγκαβος, Χ. Ντούνας, Δ. 2015. *Περί Δημογραφίας & Πληθυσμιακών Εξελίξεων*, Ελληνικά Ακαδημαϊκά Ηλεκτρονικά Συγγράμματα και Βοηθήματα, Σύνδεσμος Ελληνικών Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών

³⁵ Μιχαλοπούλου, Κ. 2004. Στην Αυτοκρατορία των Ενδείξεων: Η ιστορία της δειγματοληπτικής πρακτικής στην Ελλάδα, Εκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα

³⁶ Κοτζαμάνης, Β. Ανδρουλάκη, Ε. 2009. Στοιχεία Δημογραφίας, Εργαστήριο Δημογραφικών και Κοινωνικών Αναλύσεων, Τμήμα Μηχανικών Χωροταξίας και Περιφερειακής Ανάπτυξης, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας, Βόλος

2.2 Εργαλεία επεξεργασίας δημογραφικών δεδομένων

Όπως έχει προηγηθεί, η επιστήμη της δημογραφίας ασχολείται με την πληθυσμιακή εξέλιξη και είναι άμεσα εξαρτημένη από μια πληθώρα επιστημονικών πεδίων. Οι μετρήσεις του πληθυσμού που διενεργούνται σε απόλυτα μεγέθη στοχεύουν στην περιγραφή του πληθυσμού και σε ένα μέρος διερευνούν τις μεταβολές αυτού. Ωστόσο, τα δεδομένα για την εξέλιξη, τις μεταβολές και τις συγκρίσεις των πληθυσμών ερμηνεύονται καλύτερα, όταν αποδίδονται με αριθμητικά μεγέθη. Στην παρούσα ενότητα παρουσιάζονται τα βασικότερα εργαλεία επεξεργασίας των δημογραφικών δεδομένων, όπως τα βασικά δημογραφικά μέτρα, οι δημογραφικοί δείκτες, τα μέτρα κοόρτης και μέτρα περιόδου, οι δείκτες δομής και σύνθεσης του πληθυσμού, οι δείκτες μέτρησης των δημογραφικών φαινομένων, οι δείκτες μεταναστευτικής κίνησης και η γενικότερη δυναμική του πληθυσμού. Αναλυτικότερα,

- Τα *Βασικά Δημογραφικά Μέτρα* είναι απόλυτα ή σχετικά μεγέθη, λόγοι ή ρυθμοί, τα οποία αφορούν τα γεγονότα που συμβαίνουν είτε κατά τη διάρκεια μιας προκαθορισμένης χρονικής περιόδου (π.χ. ένα έτος), είτε κατά τη διάρκεια μιας γενιάς³⁷.
- Οι *Δημογραφικοί Δείκτες* εκφράζουν τη συχνότητα εμφάνισης ενός δημογραφικού γεγονότος, όπως για παράδειγμα οι γεννήσεις ή οι θάνατοι, σε έναν πληθυσμό κατά τη διάρκεια μιας συγκεκριμένης περιόδου, συνήθως κατά τη διάρκεια ενός ημερολογιακού έτους.
- Τα *Μέτρα Κοόρτης ή Μέτρα Γενιάς ή Γενεολογικοί Δείκτες* αποτελούν τα στατιστικά δεδομένα εκείνα που περιγράφουν τα γεγονότα μιας γενιάς ή κοόρτης και αναγόνται στον πληθυσμό της συγκεκριμένης γενιάς.
- Τα *Μέτρα Περιόδου* αποτελούν τα στατιστικά δεδομένα εκείνα που περιγράφουν τα γεγονότα που αφορούν το σύνολο ή μέρος του πληθυσμού σε μια συγκεκριμένη χρονική περίοδο.
- Οι *Δείκτες Δομής και Σύνθεσης του πληθυσμού* σχετίζονται με την ανάλυση της κατάστασης του πληθυσμού ως προς το φύλο, την ηλικία, το εισόδημα,

³⁷ Haupt, A. Kane, T. 2000. Population Handbook, 4th International Edition, Population Reference Bureau, Washington

την οικογενειακή κατάσταση, την απασχόληση, τις δραστηριότητες, τις στάσεις ζωής κ.ά. Στους δείκτες αυτούς εντάσσεται η κατά φύλο σύνθεση του πληθυσμού, η κατά ηλικία δομή του πληθυσμού (δείκτης γήρανσης) και οι πληθυσμιακές πυραμίδες. Από τους δείκτες δομής και σύνθεσης του πληθυσμού απορρέει και η συνολική δυναμική του πληθυσμού.

- Οι *Δείκτες Μέτρησης Δημογραφικών Φαινομένων* αφορούν τις μετρήσεις σχετικά με τις γεννήσεις, τους θανάτους, τις μετακινήσεις που αποτελούν τις βασικές δημογραφικές συνιστώσες της μεταβολής ενός πληθυσμού. Στους δείκτες αυτούς εντάσσονται οι δείκτες γονιμότητας, οι δείκτες θνησιμότητας και οι δείκτες μεταναστευτικής κίνησης

Κεφάλαιο 3. Περιφερειακή Ενότητα Καρδίτσας

Η περιφερειακή Ενότητα Καρδίτσας είναι μία από τις 74 Περιφερειακές Ενότητες της Ελλάδας και ανήκει γεωγραφικά και διοικητικά στην Περιφέρεια Θεσσαλίας. Η Περιφερειακή Ενότητα Καρδίτσας είναι η μικρότερη των τεσσάρων της Περιφέρειας Θεσσαλίας και καταλαμβάνει το νοτιοδυτικό τμήμα της Θεσσαλίας. Η έκταση που καταλαμβάνει αγγίζει τα 2.636 τ.χλμ, τα οποία αντιστοιχούν στο 18,8% της συνολικής έκτασης της Θεσσαλίας και στο 2% της συνολικής έκτασης της χώρας. Σύμφωνα με την τελευταία απογραφή του πληθυσμού, το 2011 είχε πληθυσμό

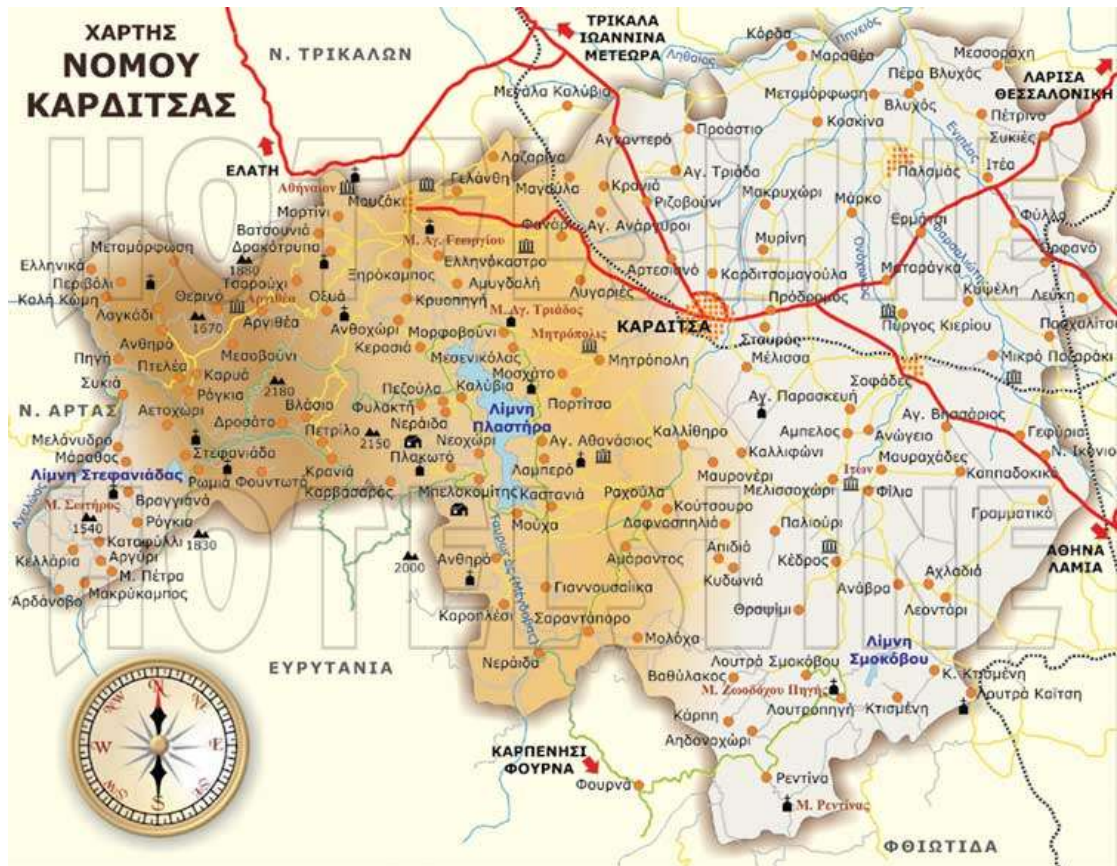
113.544 κατοίκους. Παράλληλα, είναι ο 27^{ος} νομός σε πυκνότητα στη χώρα, γεγονός που σηματοδοτεί ότι πρόκειται για αραιοκατοικημένη περιοχή.

Η Πρωτεύουσα της Περιφερειακής Ενότητας Καρδίτσας είναι η πόλη της Καρδίτσας και βρίσκεται στη νοτιοδυτική Θεσσαλία και στο κέντρο όχι μόνο του ομώνυμου νομού, αλλά και της Ελλάδας και εικάζεται ότι το γεγονός αυτό αποτελεί την πιθανή προέλευση του ονόματός της.

Η Π.Ε. Καρδίτσας δεν βρέχεται από θάλασσα. Χαρακτηριστικό μορφολογικό γνώρισμα του νομού είναι η αντίθεση μεταξύ του ορεινού δυτικού και νοτίου τμήματος και του πεδινού βορείου και ανατολικού, που αποτελεί τμήμα της μεγάλης πεδιάδας των Τρικάλων.

Η ανατολική της πλευρά καταλαμβάνει μέρος της μεγάλης Θεσσαλικής πεδιάδας, ενώ στη δυτική είναι έντονο το ορεινό στοιχείο. Η Π.Ε. Καρδίτσας είναι πεδινή στο 49% της επιφάνειάς της, ορεινή στο 42% και ημιορεινή στο 9%. Από τα παραπάνω προκύπτει ότι κατά τα 2/3 είναι αγροτικός νομός και το 1/3 του πληθυσμού διαμένει στην πρωτεύουσα, δηλαδή στην πόλη της Καρδίτσας. Στο βόρειο μέρος συνορεύει με την Π.Ε. Τρικάλων, στο ανατολικό με την Π.Ε. Λάρισας, στο νοτιοανατολικό με την Π.Ε. Φθιώτιδας, στο νότιο με την Π.Ε. Ευρυτανίας, στο δυτικό με την Π.Ε. Άρτας και νοτιοδυτικά σε ένα μικρό κομμάτι με την Π.Ε. Αιτωλοακαρνανίας.

Η Περιφερειακή Ενότητα Καρδίτσας είναι εύκολα προσβάσιμη από τους όμορους νομούς, καθώς το οδικό δίκτυο είναι σε καλή κατάσταση, δίνοντας τη δυνατότητα της άμεσης επικοινωνίας μεταξύ των πόλεων, των κωμοπόλεων και των κοινοτήτων.

Χάρτης 1. Περιφερειακή Ενότητα Καρδίτσας

Η ενασχόληση του πληθυσμού στηρίζεται στον πρωτογενή τομέα και ειδικότερα στη γεωργία και την κτηνοτροφία, αλλά και στη βιομηχανία και την παροχή υπηρεσιών. Το βαμβάκι αποτελεί τη βασικότερη καλλιέργεια της Περιφερειακής Ενότητας Καρδίτσας. Η σύνδεση μεταξύ των αστικών κέντρων και των χωριών υλοποιείται μέσω του συγκοινωνιακού οδικού δικτύου. Εκτός από τις οδικές αρτηρίες, υπάρχει και σιδηροδρομική γραμμή, η οποία καταλήγει στην Καλαμπάκα. Εκτός από την πόλη της Καρδίτσας, η οποία, όπως έχει προηγηθεί, αποτελεί την πρωτεύουσα της Περιφερειακής Ενότητας, άλλες σημαντικές πόλεις είναι το ορεινό Μουζάκι, ο πεδινός Παλαμάς και οι Σοφάδες.

3.1 Διοικητική Διαίρεση Περιφερειακής Ενότητας Καρδίτσας

Σύμφωνα με τη Νέα Αρχιτεκτονική της Αυτοδιοίκησης και της Αποκεντρωμένης Διοίκησης, το Πρόγραμμα Καλλικράτης (Ν. 3852/20110) με το

οποίο μεταρρυθμίστηκε η διοικητική διαίρεση της Ελλάδας το 2011 και επανακαθορίστηκαν τα όρια των αυτοδιοικητικών μονάδων, ο τρόπος εκλογής των οργάνων και οι αρμοδιότητές τους, η Περιφερειακή Ενότητα Καρδίτσας διαιρείται διοικητικά σε 6 Δήμους και 21 Δημοτικές Ενότητες. Στον Χάρτη 2 και στον Πίνακα 1 που ακολουθούν παρουσιάζεται η διοικητική διαίρεση της Περιφερειακής Ενότητας Καρδίτσας, σύμφωνα με το Πρόγραμμα Καλλικράτης και παρουσιάζονται αναλυτικά οι Δημοτικές Ενότητες αλλά και οι Δημοτικές και Τοπικές Κοινότητες αυτών.

Χάρτης 2. Διοικητική Διαίρεση Περιφερειακής Ενότητας Καρδίτσας

Πίνακας 1. Διοικητική Διαίρεση Περιφερειακής Ενότητας Καρδίτσας

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΚΑΡΔΙΤΣΑΣ	
Δήμος Αργιθέας	Δημοτική Ενότητα Ανατολικής Αργιθέας <ul style="list-style-type: none"> • Τ.Κ. Βλασίου • Τ.Κ. Δροσάτου

	<ul style="list-style-type: none"> • <i>T.K. Κουμπουριανών</i> • <i>T.K. Λεοντίτου</i> • <i>T.K. Πετρίλου</i> • <i>T.ΛΚ. Πετροχωρίου</i> • <i>T.K. Στεφανιάδος</i> • <i>T.K. Φουντωτού</i> <p>Δημοτική Ενότητα Αργιθέας</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>T.K. Ανθήρου</i> • <i>T.K. Αργιθέας</i> • <i>T.K. Ελληνικών</i> • <i>T.K. Θερινού</i> • <i>T.K. Καλής Κώμης</i> • <i>T.K. Καρυάς</i> • <i>T.K. Μεσοβουνίου</i> • <i>T.K. Πετρωτού</i> <p>Δημοτική Ενότητα Αχελώου</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>T.K. Αργυρίου</i> • <i>T.K. Βραγκιανών</i> • <i>T.K. Καταφυλλίου</i> • <i>T.K. Μαράθου</i>
<p>Δήμος Καρδίτσας</p>	<p>Δημοτική Ενότητα Ιτάμου</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>T.K. Αμαράντου</i> • <i>T.K. Αμπελικού</i> • <i>T.K. Καλλιθήρου</i> • <i>T.K. Καροπλεσίου</i> • <i>T.K. Καστανέας (Καστανιάς)</i> • <i>T.K. Καταφυγίου</i> • <i>T.K. Νεράιδας</i> • <i>T.K. Ραχούλας</i> <p>Δημοτική Ενότητα Καλλιφώνου</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>T.K. Απιδέας</i> • <i>T.K. Δαφνοσπηλιάς</i> • <i>T.K. Ζαϊμίου</i> • <i>T.K. Καλλιφωνίου</i> • <i>T.K. Μολόχας</i> • <i>T.K. Παλιουρίου</i> <p>Δημοτική Ενότητα Κάμπου</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>T.K. Αγίου Θεοδώρου</i> • <i>T.K. Μακρυχωρίου</i>

	<ul style="list-style-type: none"> • Τ.Κ. Μελίσσης • Τ.Κ. Μυρίνης • Τ.Κ. Προδρόμου • Τ.Κ. Πτελοπούλας • Τ.Κ. Σταυρού <p>Δημοτική Ενότητα Καρδίτσας</p> <ul style="list-style-type: none"> • Δ.Κ.Καρδίτσης • Δ.Κ. Καρδισομαγούλας • Τ.Κ. Αγιοπηγής • Τ.Κ. Αρτεσιανού • Τ.Κ. Παλαιοκκλησίου • Τ.Κ. Ρούσσου <p>Δημοτική Ενότητα Μητρόπολης</p> <ul style="list-style-type: none"> • Τ.Κ. Αγίου Γεωργίου • Τ.Κ. Γεωργικού • Τ.Κ. Κρύας Βρύσης • Τ.Κ. Μητρόπολης • Τ.Κ. Ξινονερίου • Τ.Κ. Πορτίτσης • Τ.Κ. Φράγκου
<p>Δήμος Λίμνης Πλαστήρα</p>	<p>Δημοτική Ενότητα Νεβρόπολης Αγράφων</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Τ.Κ. Καρβασαρά</i> • <i>Τ.Κ. Καρίτσης Δολόπων</i> • <i>Τ.Κ. Κρυνονερίου</i> • <i>Τ.Κ. Μπελοκομίτης</i> • <i>Τ.Κ. Νεοχωρίου</i> • <i>Τ.Κ. Πεζούλας</i> • <i>Τ.Κ. Φυλακτής</i> <p>Δημοτική Ενότητα Πλαστήρα</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Τοπική Κοινότητα Κερασέας</i> • <i>Τοπική Κοινότητα Λαμπερού</i> • <i>Τοπική Κοινότητα Μεσενικόλα</i> • <i>Τ.Κ. Μορφοβουνίου</i> • <i>Τ.Κ.Μοσχάτου</i>
<p>Δήμος Μουζακίου</p>	<p>Δημοτική Ενότητα Ιθώμης</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Τ.Κ. Αγίου Ακακίου</i>

	<ul style="list-style-type: none"> • <i>T.K. Ελληνοπόργου</i> • <i>T.K. Καναλίων</i> • <i>T.K. Καππά</i> • <i>T.K. Λοζάδας</i> • <i>T.K. Πύργου Ιθώμης</i> • <i>T.K. Φαναρίου</i> • <i>T.K. Χάρματος</i> <p>Δημοτική Ενότητα Μουζακίου</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Δ.Κ. Μαυρομματίου</i> • <i>Δ.Κ. Μουζακίου</i> • <i>T.K. Αμυγδαλής</i> • <i>T.K. Ανθοχωρίου</i> • <i>T.K. Βατσουνιάς</i> • <i>T.K. Γελάνθης</i> • <i>T.K. Δρακότρυπας</i> • <i>T.K. Ελληνοκάστρου</i> • <i>T.K. Κρυσπηγής</i> • <i>T.K. Λαζαρίνας</i> • <i>T.K. Μαγουλίτσης</i> • <i>T.K. Οζυάς</i> • <i>T.K. Πευκοφύτου</i> • <i>T.K. Πορτής</i> <p>Δημοτική Ενότητα Παμίσου</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>T.K. Αγναντερού</i> • <i>T.K. Κρανέας</i> • <i>T.K. Μαγούλας</i> • <i>T.K. Παλαιοχωρίου</i> • <i>T.K. Ριζοβουνίου</i>
<p>Δήμος Παλαμά</p>	<p>Δημοτική Ενότητα Παλαμά</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Δ.Κ. Παλαμά</i> • <i>T.K. Αγίου Δημητρίου</i> • <i>T.K. Βλοχού</i> • <i>T.K. Γοργοβιτών</i> • <i>T.K. Καλυβακίων</i> • <i>T.K. Κοσκινά</i> • <i>T.K. Μάρκου</i> • <i>T.K. Μεταμορφώσεως</i> <p>Δημοτική Ενότητα Σελλάνων</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>T.K. Αγίας Τριάδος</i>

	<ul style="list-style-type: none"> • <i>T.K. Καλογριανών</i> • <i>T.K. Μαραθέας</i> • <i>T.K. Πεδινού</i> • <i>T.K. Προαστίου</i> <p>Δημοτική Ενότητα Φύλλου</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>T.K. Αστρίτσης</i> • <i>T.K. Ιτέας</i> • <i>T.K. Λεύκης</i> • <i>T.K. Ορφανών</i> • <i>T.K. Πετρίνου</i> • <i>T.K. Συκεών</i> • <i>T.K. Φύλλου</i>
<p>Δήμος Σοφάδων</p>	<p>Δημοτική Ενότητα Άρνης</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>T.K. Ερμητσίου</i> • <i>T.K. Κυπέλης</i> • <i>T.K. Ματαράγκας</i> • <i>T.K. Πύργου Κιερίου</i> <p>Δημοτική Ενότητα Μενελαΐδας</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>T.K. Αηδονοχωρίου</i> • <i>T.K. Βαθυλάκκου</i> • <i>T.K. Θραψιμίου</i> • <i>T.K. Κέδρου</i> • <i>T.K. Λουτροπηγής</i> • <i>T.K. Λουτρού</i> <p>Δημοτική Ενότητα Ρεντίνης</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>T.K. Ρεντίνας</i> <p>Δημοτική Ενότητα Σοφάδων</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Δ.Κ. Σοφάδων</i> • <i>T.K. Αγίας Παρασκευής</i> • <i>T.K. Αγίου Βησσαρίου</i> • <i>T.K. Αμπέλου</i> • <i>T.K. Ανωγείου</i> • <i>T.K. Γεφυριών</i> • <i>T.K. Δασοχωρίου</i> • <i>T.K. Καπαδοκικού</i> • <i>T.K. Καρποχωρίου</i> • <i>T.K. Μασχολουρίου</i> • <i>T.K. Μαυραχάδων</i> • <i>T.K. Μελισσοχωρίου</i>

	<ul style="list-style-type: none"> • <i>T.K. Πασχαλίτσης</i> • <i>T.K. Φιλίας</i> <p>Δημοτική Ενότητα Ταμασίου</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>T.K. Ανάβρας</i> • <i>T.K. Ασημοχωρίου</i> • <i>T.K. Αχλαδέας</i> • <i>T.K. Γραμματικού</i> • <i>T.K. Κτιμένης</i> • <i>T.K. Λεονταρίου</i>
<p><i>*T.K. = Τοπική Κοινότητα</i></p> <p><i>Δ.Κ. = Δημοτική Κοινότητα</i></p>	

Πηγή: Πρόγραμμα Καλλικράτης

<http://www.kallikratis.org/perifereiaki-enotita-karditsas/>

3.2 Η Οικονομία της Περιφερειακής Ενότητας Καρδίτσας

Ο πληθυσμός της Περιφερειακής Ενότητας Καρδίτσας παρουσιάζει τον μεγαλύτερο δείκτη γήρανσης και εξάρτησης στην Περιφέρεια Θεσσαλίας, γεγονός που σηματοδοτεί ότι συγκεντρώνεται πληθυσμός ο οποίος ανήκει στις μεγαλύτερες ηλικιακές κατηγορίες. Το μορφωτικό επίπεδο του πληθυσμού χαρακτηρίζεται

ανερχόμενο, χωρίς ωστόσο να εξασφαλίζεται ένα σταθερό εργασιακό περιβάλλον για τους νέους εντός των συνόρων της Περιφερειακής Ενότητας.

Όπως έχει προηγηθεί, ο παραγωγικός τομέας που ανθίζει στην Περιφερειακή Ενότητα Καρδίτσας είναι ο πρωτογενής, καθώς η βασική ασχολία του μεγαλύτερου μέρους του πληθυσμού στηρίζεται στη γεωργία, διατηρώντας τα πρωτεία στην οικονομία του τόπου. Οι καλλιέργειες κατά το 94% % είναι ετήσιες, και οι αρδευόμενες εκτάσεις μεγάλες. Περισσότερα από 1.100.800 στρέμματα είναι γεωργικές εκτάσεις όπου το βαμβάκι κυριαρχεί ως καλλιέργεια, ακολουθεί ο καπνός, το καλαμπόκι, τα σιτηρά, η μηδική κ.α.. Εξέχουσα θέση στις καλλιέργειες κατέχει κι η αμπελουργία με την παραγωγή εξαιρετικού επιτραπέζιου σταφυλιού. Στα ορεινά του νομού παράγεται το εξαιρετικής ποιότητας κρασί Μαύρο Μεσενικόλα ανώτερης ποιότητας. Η κτηνοτροφία εξακολουθεί να γίνεται κυρίως με τις παραδοσιακές μεθόδους ιδιαίτερα στα ορεινά του νομού με κοπάδια από πρόβατα και κατσίκια.

Ο δευτερογενής παραγωγικός τομέας είναι αξιοσημείωτος στην Περιφερειακή Ενότητα Καρδίτσας και προσανατολίζεται κυρίως στις μεταλλικές κατασκευές, στα ξύλινα έπιπλα, στα τρόφιμα, στα ποτά, στα εκκοκκιστήρια και στις αλευροβιομηχανίες. Στην εξεταζόμενη περιοχή παρατηρούνται πολλές μικρές οικογενειακές βιοτεχνίες. Η βιομηχανική περιοχή, ωστόσο, είναι ανεκμετάλλευτη.

Ο τριτογενής τομέας στηρίζεται στον τουριστικό κλάδο, ο οποίος ανθεί τα τελευταία χρόνια, καθώς έχουν αναπτυχθεί τουριστικά οι λίμνες Πλαστήρα, Σμοκόβου και Στεφανιάδας, τα ιαματικά λουτρά, η Αργιθέα, ο Ίταμος και άλλες περιοχές ιδιαίτερου κάλλους. Παράλληλα, ιδιαίτερος είναι και ο εκπαιδευτικός κλάδος στην Περιφερειακή Ενότητα Καρδίτσας, καθώς υπάρχει ένα τμήμα ΑΕΙ, τρία τμήματα ΤΕΙ, η Σχολή Αστυφυλάκων και το ΚΕΤΕΑΘ.

Σε γενικές γραμμές, η Περιφερειακή Ενότητα Καρδίτσας πλεονεκτεί στο φυσικό πλούτο, ο οποίος εκτός των άλλων, αποτελεί εφελτήριο για της τουριστική ανάπτυξη της περιοχής. Ιδιαίτερα σημαντικό ρόλο στην ανάπτυξη του τόπου κατέχει και η αξιόλογη πολιτιστική κληρονομιά.

Σε γενικές γραμμές, σύμφωνα με την Αναπτυξιακή Καρδίτσα (ΑΝ.ΚΑ., 2006)³⁸, τα δυνατά σημεία της Περιφερειακής Ενότητας Καρδίτσας είναι το σημαντικό πολιτιστικό απόθεμα και ο φυσικός πλούτος, οι σημαντικές και μεγάλες καλλιέργειες και ο ολοένα και αυξανόμενος τουριστικός κλάδος. Αντίθετα, στα αδύνατα σημεία της περιοχής εντάσσονται οι ανεργία που πλήττει τις μικρότερες, κυρίως ηλικιακές κατηγορίες του πληθυσμού, η χαμηλή βιομηχανική ανάπτυξη και η μικρή εξωστρέφεια.

Κεφάλαιο 4. Δημογραφική εξέλιξη της Περιφερειακής Ενότητας Καρδίτσας

Στην παρούσα ενότητα παρουσιάζεται η δημογραφική εξέλιξη της Περιφερειακής Ενότητας Καρδίτσας με βάση τα διαθέσιμα στοιχεία των τριών τελευταίων πληθυσμιακών απογραφών που υλοποιήθηκαν το 1991, το 2001 και το 2011.

³⁸ Αναπτυξιακή Καρδίτσας, Αναπτυξιακή Ανώνυμη Εταιρεία Ο.Τ.Α. ΑΝ.ΚΑ. 2006. Επιχειρησιακό Σχέδιο Ανάπτυξης του Νομού Καρδίτσας κατά την Προγραμματική Περίοδο 2007 – 2013
http://www.anka.gr/portal/index.php?option=com_content&view=category&layout=blog&id=31&Itemid=62&lang=el&limitstart=39

4.1 Μεθοδολογία

Τα στοιχεία που επεξεργάζονται και παρουσιάζονται με σκοπό τη διερεύνηση της δημογραφικής εξέλιξης της Περιφερειακής Ενότητας Καρδίτσας, αντλούνται από την επίσημη ιστοσελίδα της Ελληνικής Στατιστικής Αρχής, η οποία είναι μια ανεξάρτητη αρχή και αποτελεί την εθνική στατιστική υπηρεσία, όπως ορίζεται από το Ελληνικό Σύνταγμα. Αναλυτικότερα, στην επίσημη ιστοσελίδα της Ελληνικής Στατιστικής Υπηρεσίας (ΕΛ.ΣΤΑΤ.) βρίσκονται αναρτημένοι αναλυτικοί πίνακες για τα πληθυσμιακά στοιχεία των τριών τελευταίων απογραφών. Στα πλαίσια της παρούσας μελέτης εξετάζεται ο μόνιμος πληθυσμός της Περιφερειακής Ενότητας Καρδίτσας συνολικά αλλά και συγκεκριμένα για κάθε Δήμο αυτής και υπολογίζεται το ποσοστό της μεταβολής μεταξύ των ετών 1991 – 2001, 2001 – 2011 και 1991 – 2011. Ακόμα, παρουσιάζεται η κατανομή του πληθυσμού σύμφωνα με την ηλικία, το φύλο και την αστικότητα του (αστικός, ημιαστικός, αγροτικός).

Πιο συγκεκριμένα, για την απογραφή του 1991 έχουν δημοσιευθεί στοιχεία για τον πραγματικό πληθυσμό της χώρας, χωρίς να διευκρινίζεται ο μόνιμος και ο νόμιμος πληθυσμός. Για το λόγο αυτό, στην ανάλυση της απογραφής του 1991 παρατηρούνται διαφορές σε κάποια στοιχεία που εξετάζονται, οι οποίες έγκεινται μεταξύ του πραγματικού πληθυσμού (de facto) και του μόνιμου πληθυσμού. Σχετικά με τις πληθυσμιακές απογραφές του 2001 και του 2011 μελετώνται τα στοιχεία του μόνιμου πληθυσμού. Τέλος, υπολογίζονται κάποιοι δημογραφικοί δείκτες, οι οποίες συμβάλλουν καθοριστικά στη διεξαγωγή σημαντικών συμπερασμάτων για τη δημογραφική εξέλιξη της Περιφερειακής Ενότητας Καρδίτσας.

4.2 Πληθυσμιακή εξέλιξη της Περιφερειακής Ενότητας Καρδίτσας

Στον Πίνακα που ακολουθεί παρουσιάζεται ο μόνιμος πληθυσμός της Περιφερειακής Ενότητας Καρδίτσας ανά Δήμο και ανά Δημοτική Ενότητα, όπως προκύπτει από τις πληθυσμιακές απογραφές του 1991, 2001 και 2011.

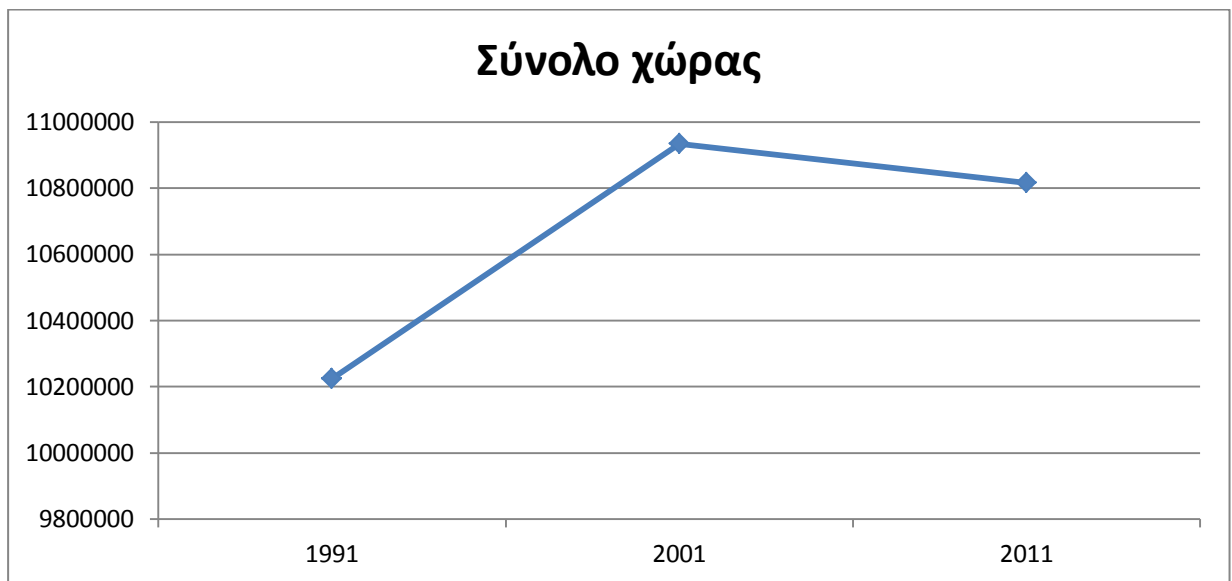
**Πίνακας 2. Πληθυσμιακή εξέλιξη της Περιφερειακής Ενότητας Καρδίτσας
(1991, 2001, 2011)**

	<i>1991</i>	<i>2001</i>	<i>2011</i>
Σύνολο χώρας	10.223.392	10.934.097	10.816.286
Περιφέρεια Θεσσαλίας	729.505	740.115	732.762
Περιφερειακή Ενότητα Καρδίτσας	123.215*	120.265	113.544
Δήμος Αργιθέας	2999	2488	3450
<i>Δημοτική Ενότητα Ανατολικής Αργιθέας</i>	727	449	908
<i>Δημοτική Ενότητα Αργιθέας</i>	1199	1067	1374
<i>Δημοτική Ενότητα Αχελώου</i>	1073	972	1168
Δήμος Καρδίτσας	55702	57089	56747
<i>Δημοτική Ενότητα Ιτάμου</i>	3805	3354	2657
<i>Δημοτική Ενότητα Καλλιφώνου</i>	3165	2818	2501
<i>Δημοτική Ενότητα Κάμπου</i>	5488	5360	4255
<i>Δημοτική Ενότητα Καρδίτσας</i>	38940	41411	44002
<i>Δημοτική Ενότητα Μητρόπολης</i>	4304	4146	3332
Δήμος Λίμνης Πλαστήρα	3915	4022	4635
<i>Δημοτική Ενότητα Νεβρόπολης Αγράφων</i>	1751	1657	2223
<i>Δημοτική Ενότητα Πλαστήρα</i>	2164	2365	2412
Δήμος Μουζακίου	17645	16407	13122
<i>Δημοτική Ενότητα Ιθώμης</i>	3292	2773	2044
<i>Δημοτική Ενότητα Μουζακίου</i>	9494	9187	7291
<i>Δημοτική Ενότητα Παμίσου</i>	4859	4447	3787
Δήμος Παλαμά	19413	18500	16726
<i>Δημοτική Ενότητα Παλαμά</i>	9873	9644	8903
<i>Δημοτική Ενότητα Σελλάνων</i>	5484	4987	4551
<i>Δημοτική Ενότητα Φύλλου</i>	4056	3869	3272
Δήμος Σοφάδων	23541	21759	18864
<i>Δημοτική Ενότητα Άρνης</i>	3537	3164	2604
<i>Δημοτική Ενότητα Μενελαΐδας</i>	2740	2012	1850
<i>Δημοτική Ενότητα Ρεντίνης</i>	524	484	295
<i>Δημοτική Ενότητα Σοφάδων</i>	12467	12377	11153
<i>Δημοτική Ενότητα Ταμασίου</i>	4273	3722	2962

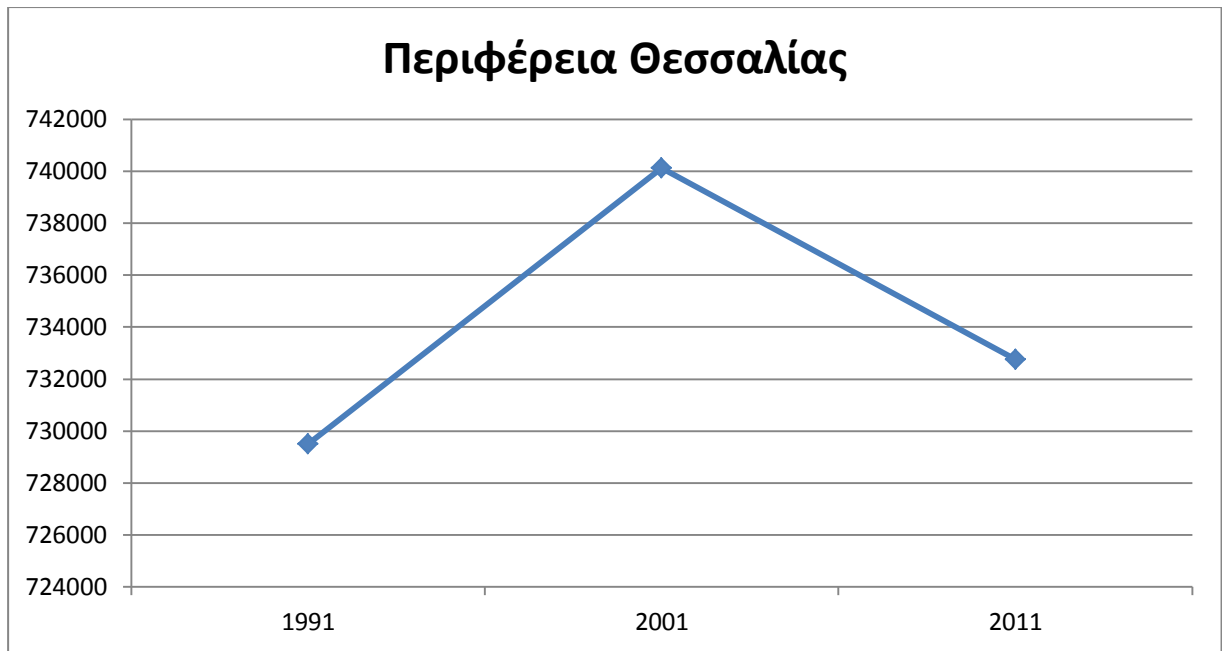
* Αφορά τον πραγματικό πληθυσμό (de facto)

Πηγή: ΕΛ.ΣΤΑΤ.

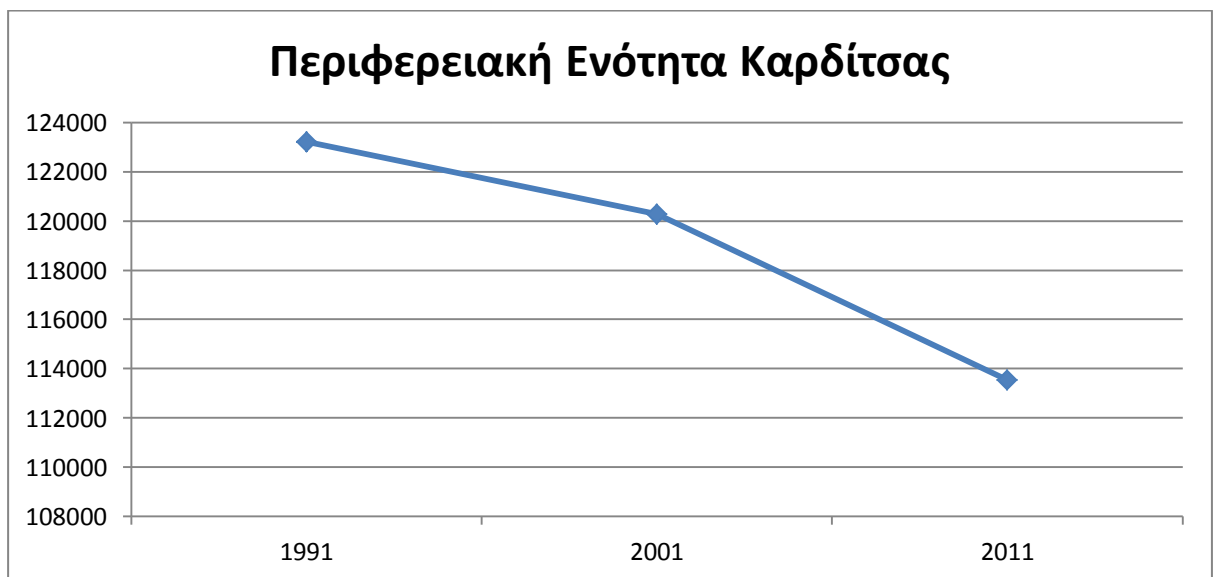
Όπως προκύπτει από τα διαθέσιμα στοιχεία που παρουσιάζονται στον Πίνακα 1, ο πληθυσμός της Περιφερειακής Ενότητας Καρδίτσας ολοένα και μειώνεται, καθώς το 1991 απαριθμούνταν 123.215, ενώ το 2001 και το 2011 120.265 και 113.544 αντίστοιχα. Αντίθετα, σε επίπεδο χώρας και περιφέρειας, ο πληθυσμός το 2001 είναι αυξημένος συγκριτικά με την απογραφή του 1991 και το 2011 μειώνεται, εξακολουθώντας είναι αυξημένος από το 1991. Για την καλύτερη κατανόηση των μεταβολών αυτών στα Γραφήματα 1, 2 και 3 που ακολουθούν απεικονίζεται διαγραμματικά η πληθυσμιακή εξέλιξη σε επίπεδο χώρας, σε επίπεδο της Περιφέρειας Θεσσαλίας και σε επίπεδο της Περιφερειακής Ενότητας Καρδίτσας, σύμφωνα με τα στοιχεία των απογραφών 1991, 2001 και 2011).

Γράφημα 1. Πληθυσμιακή εξέλιξη σε επίπεδο χώρας (1991, 2001, 2011)

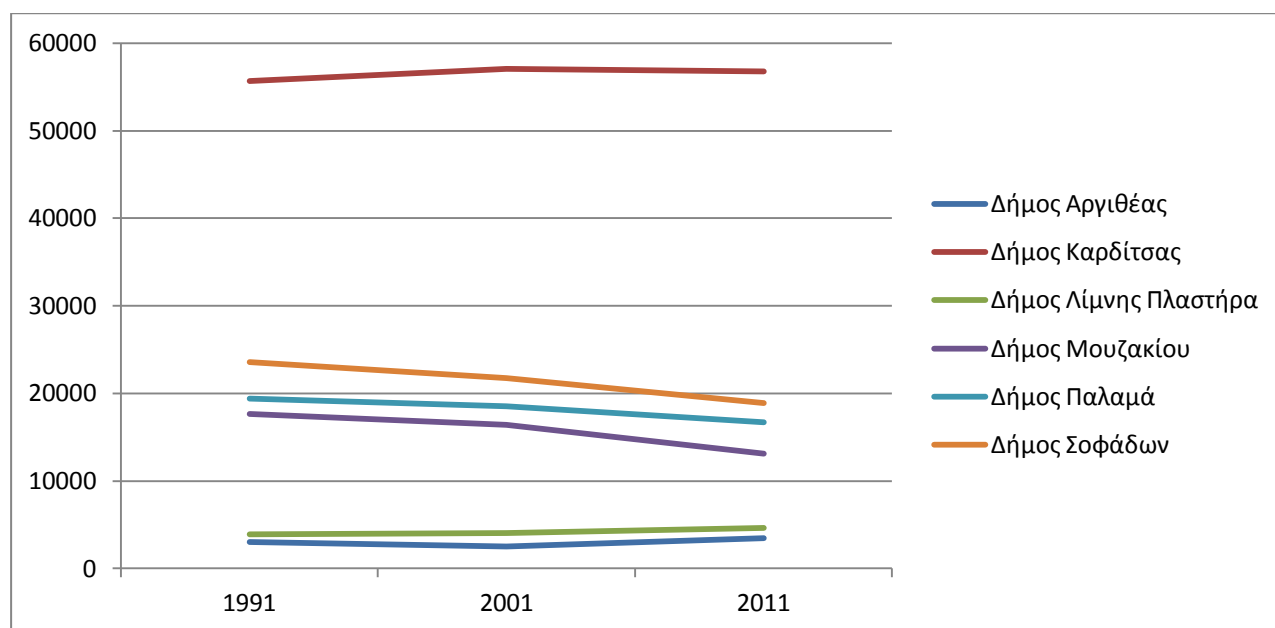

Γράφημα 2. Πληθυσμιακή εξέλιξη σε επίπεδο της Περιφέρειας Θεσσαλίας (1991, 2001, 2011)

Γράφημα 3. Πληθυσμιακή εξέλιξη της Περιφερειακής Ενότητας Καρδίτσας (1991, 2001, 2011)

Σχετικά με τους Δήμους που απαρτίζουν την Περιφερειακή Ενότητα Καρδίτσας, η εξέλιξη του πληθυσμού απεικονίζεται διαγραμματικά στο Γράφημα 4. Όπως παρατηρείται και στον Πίνακα 1, ο πληθυσμός του Δήμου Αργιθέας το 1991 ήταν 2.999, το 2001 μειώθηκε σε 2.488, ενώ το 2011 αυξήθηκε σε 3.450. Σχετικά με τον Δήμο Καρδίτσας, ο οποίος αποτελεί τον μεγαλύτερο Δήμο από πλευράς πληθυσμού, το 2001 απαριθμούσε 57.089 κατοίκους, παρουσιάζοντας αύξηση συγκριτικά με το 1991 (55.702 κάτοικοι). Το 2011 μειώθηκε στους 56.747 κατοίκους. Ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζει ο Δήμος Λίμνης Πλαστήρα, καθώς στις τρεις απογραφές, ο πληθυσμός σημειώνει αύξηση, καθώς το 1991 ήταν 3.915, το 2001 4.022 και το 2011 4.635. Οι υπόλοιποι τρεις Δήμοι της Περιφερειακής Ενότητας Καρδίτσας και συγκεκριμένα ο Δήμος Μουζακίου, ο Δήμος Παλαμά και ο Δήμος Σοφάδων παρουσιάζουν μείωση του πληθυσμού από το 1991 μέχρι το 2011.

Γράφημα 4. Πληθυσμιακή εξέλιξη σε επίπεδων Δήμων Αργιθέας, Καρδίτσας, Λίμνης Πλαστήρα, Μουζακίου, Παλαμά, Σοφάδων (1991, 2001, 2011)

4.2.1 Ποσοστό μεταβολής πληθυσμού

Ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζει το ποσοστό σύμφωνα με το οποίο έχει μεταβληθεί ο πληθυσμός της Περιφερειακής Ενότητας Καρδίτσας. Στους Πίνακες που ακολουθούν υπολογίζεται το ποσοστό μεταβολής του πληθυσμού 1991 – 2001, 2001 – 2011 και 1991 – 2011.

Πίνακας 3. Ποσοστό μεταβολής πληθυσμού 1991 - 2001

<i>1991</i>	<i>2001</i>	<i>Ποσοστό μεταβολής</i>
123.215	120.265	-2,3%

Σύμφωνα με τον Πίνακα 2, το 1991 ο πληθυσμός της Περιφερειακής Ενότητας Καρδίτσας ήταν 123.215, ενώ το 2001 μειώθηκε σε 120.265. Το ποσοστό μεταβολής υπολογίζεται στο -2,3%.

Πίνακας 4. Ποσοστό μεταβολής πληθυσμού 2001 - 2011

<i>2001</i>	<i>2011</i>	<i>Ποσοστό μεταβολής</i>
120.265	113.544	-5,5%

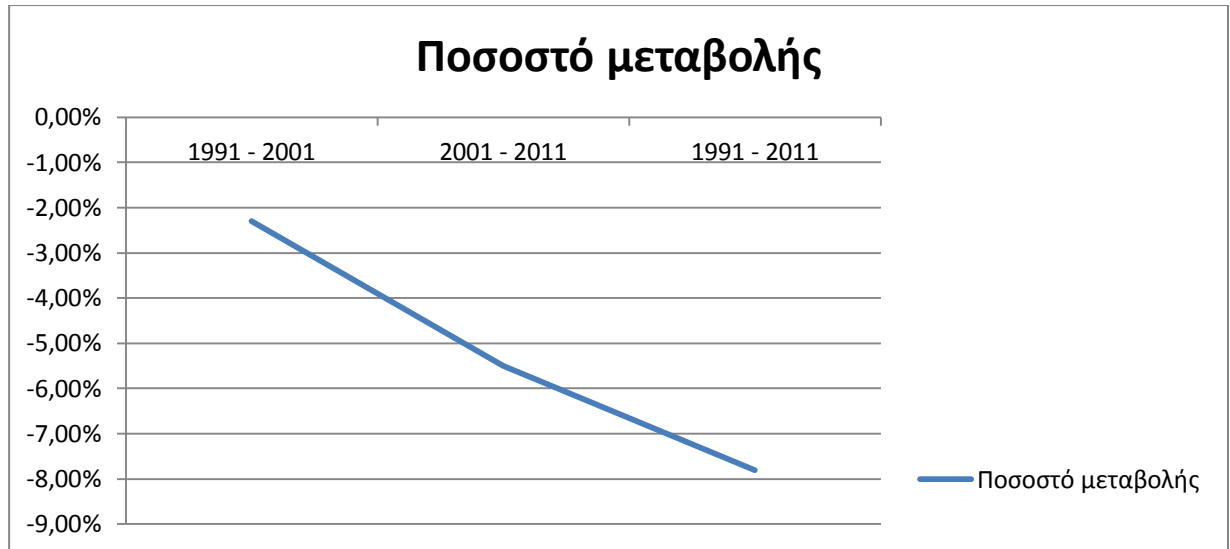
Παρόμοια μεταβολή του πληθυσμού υπολογίζεται και στις απογραφές του 2001 και το 2011, καθώς το 2001 ο πληθυσμός ανερχόταν σε 120.265, ενώ το 2011 σε 113.544. Η μείωση του πληθυσμού της Περιφερειακής Ενότητας Καρδίτσας είναι σαφώς μεγαλύτερη, γεγονός που υποδηλώνεται από το ποσοστό μεταβολής το οποίο υπολογίζεται στο -5,5%.

Πίνακας 5. Ποσοστό μεταβολής πληθυσμού 1991 - 2011

<i>1991</i>	<i>2011</i>	<i>Ποσοστό μεταβολής</i>
123215	113544	-7,8%

Τέλος, κρίνεται σκόπιμο να υπολογιστεί και το ποσοστό μεταβολής του πληθυσμού των απογραφών του 1991 και το 2011 για να διερευνηθεί η πληθυσμιακή εξέλιξη της εικοσαετίας. Το ποσοστό μεταβολής μεταξύ των ετών 1991 και 2011

υπολογίζεται στο -7,8%, γεγονός που υποδηλώνει σημαντική μείωση του πληθυσμού της Περιφερειακής Ενότητας Καρδίτσας.

Γράφημα 5. Ποσοστό μεταβολής του πληθυσμού

4.3 Απογραφή 1991

Η απογραφή του 1991 διενεργήθηκε στις 17 Μαρτίου από την Εθνική Στατιστική Υπηρεσία της Ελλάδος.

4.3.1 Κατανομή πληθυσμού ανά ηλικία σύμφωνα με την απογραφή του 1991

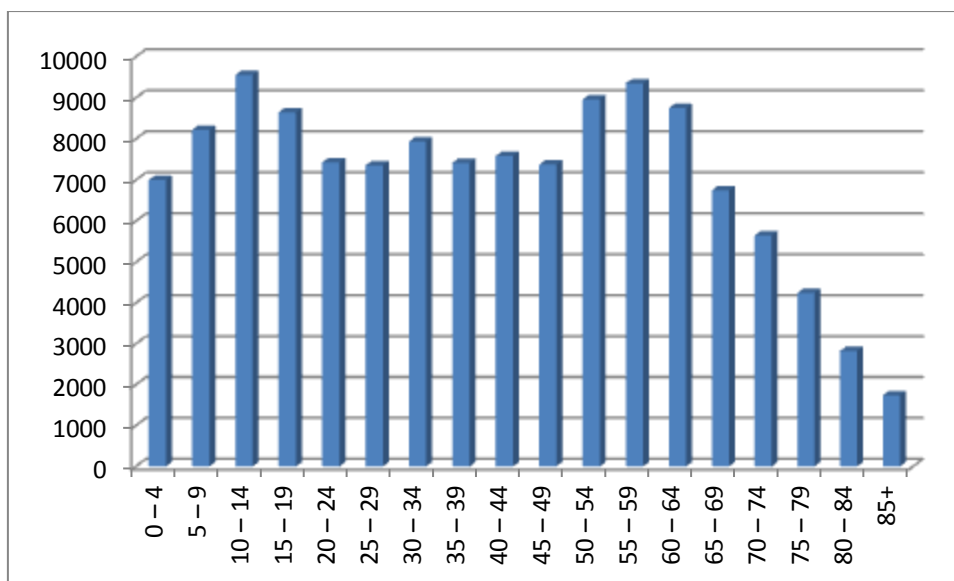
Στον πίνακα που ακολουθεί παρουσιάζονται τα δεδομένα, όπως έχουν δημοσιευθεί από την ΕΛ.ΣΤΑΤ. σχετικά με την κατανομή του πληθυσμού ανά ηλικία.

Πίνακας 6. Κατανομή πληθυσμού σύμφωνα με την ηλικία (Απογραφή 1991)

Ηλικιακές ομάδες	Πληθυσμός (απογραφή 1991)
0 – 4	7003
5 – 9	8221
10 – 14	9560
15 – 19	8651
20 – 24	7433
25 – 29	7359
30 – 34	7938
35 – 39	7421
40 – 44	7588
45 – 49	7376
50 – 54	8965
55 – 59	9358
60 – 64	8755
65 – 69	6754
70 – 74	5651
75 – 79	4251
80 – 84	2828
85+	1742
Σύνολο	126854
<i>Στοιχεία πραγματικού πληθυσμού (de facto)</i>	

Πηγή: ΕΛ.ΣΤΑΤ.

Το μεγαλύτερο μέγεθος του πληθυσμού εντοπίζεται στην ηλικιακή ομάδα 10 – 14 ετών, στην οποία ανήκουν 9.560 κάτοικοι της Περιφερειακής Ενότητας Καρδίτσας και ακολουθεί η ηλικιακή κατηγορία 55 – 59, στην οποία εντάσσονται 9.358 κάτοικοι.

Γράφημα 6. Κατανομή πληθυσμού σύμφωνα με την ηλικία (Απογραφή 1991)

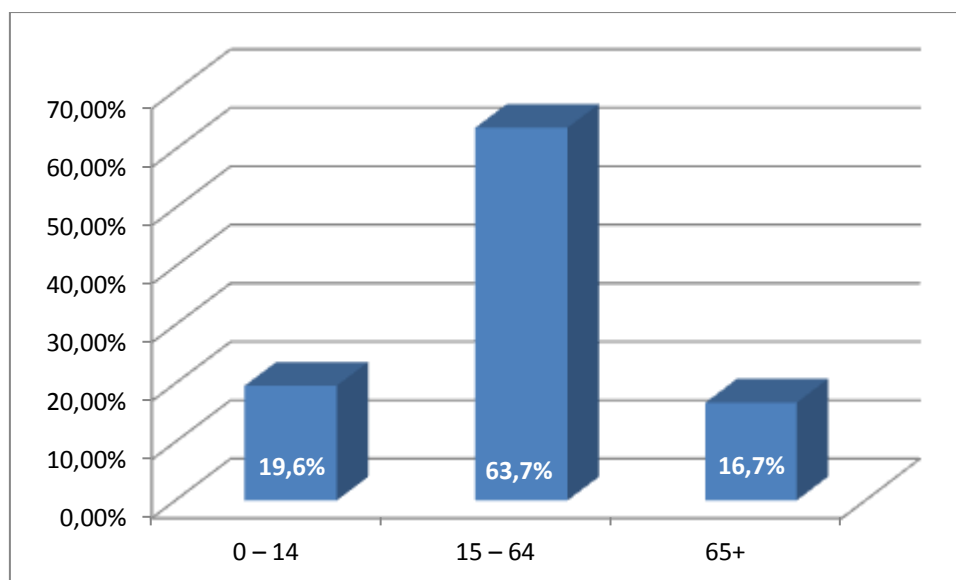
Για την καλύτερη κατανόηση της κατανομής του πληθυσμού σύμφωνα με την ηλικία, κρίνεται σκόπιμη η ποσοστιαία παρουσίαση των δεδομένων σε τρεις ηλικιακές κατηγορίες.

Πίνακας 7. Ποσοστιαία κατανομή του πληθυσμού σε ηλικιακές ομάδες (Απογραφή 1991)

<i>Ηλικιακές ομάδες</i>	<i>Ποσοστιαία κατανομή πληθυσμού (απογραφή 1991)</i>
<i>0 – 14</i>	19,6%
<i>15 – 64</i>	63,7%
<i>65+</i>	16,7%
<i>Σύνολο</i>	100%

Στην απογραφή του 1991, το 63,7% του πληθυσμού της Περιφερειακής Ενότητας Καρδίτσας ανήκει στην ηλικιακή κατηγορία 15 – 64 και ακολουθεί η ομάδα 0 – 14 με 19,6%. Με μικρή διαφορά από την μικρότερη ηλικιακή ομάδα (0 – 14)

ακολουθεί η μεγαλύτερη, στην οποία ανήκουν οι κάτοικοι που απαριθμούν περισσότερα από 65 έτη ζωής και σε ποσοστό αντιστοιχούν στο 16,7%.

Γράφημα 7. Ποσοστιαία κατανομή του πληθυσμού σε ηλικιακές ομάδες (Απογραφή 1991)

4.3.2 Κατανομή πληθυσμού ανά φύλο σύμφωνα με την απογραφή του 1991

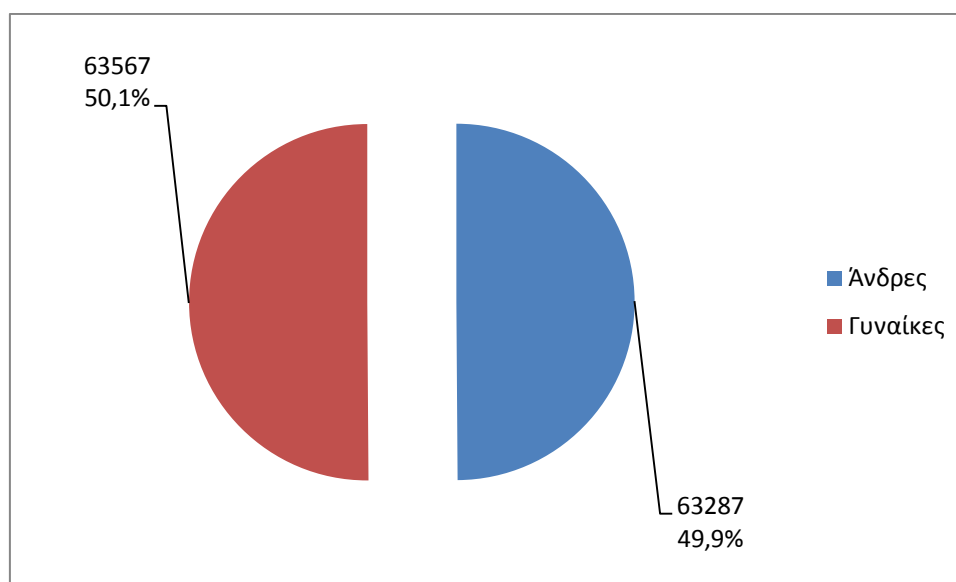
Η κατανομή του πληθυσμού σύμφωνα με το φύλο παρουσιάζεται αναλυτικά στον Πίνακα που ακολουθεί.

Πίνακας 8. Κατανομή πληθυσμού σύμφωνα με το φύλο (Απογραφή 1991)

Φύλο	Πληθυσμός (απογραφή 1991)	Ποσοστιαία Κατανομή πληθυσμού (απογραφή 1991)
<i>Άνδρες</i>	63287	49,9%
<i>Γυναίκες</i>	63567	50,1%
Σύνολο	126854	100%
<i>Στοιχεία πραγματικού πληθυσμού (de facto)</i>		

Πηγή: ΕΛ.ΣΤΑΤ.

Ειδικότερα, κατά την απογραφή του 1991, το 49,9% του πληθυσμού ανήκε στο ανδρικό φύλο και το 50,1% στο γυναικείο.

Γράφημα 8. Κατανομή πληθυσμού σύμφωνα με το φύλο (Απογραφή 1991)

4.3.3 Κατανομή πληθυσμού ανά τόπο κατοικίας (αστικός – ημιαστικός – αγροτικός) σύμφωνα με την απογραφή του 1991

Ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζει η κατανομή του πληθυσμού σύμφωνα με τον τόπο κατοικίας σε αστικό, ημιαστικό και αγροτικό.

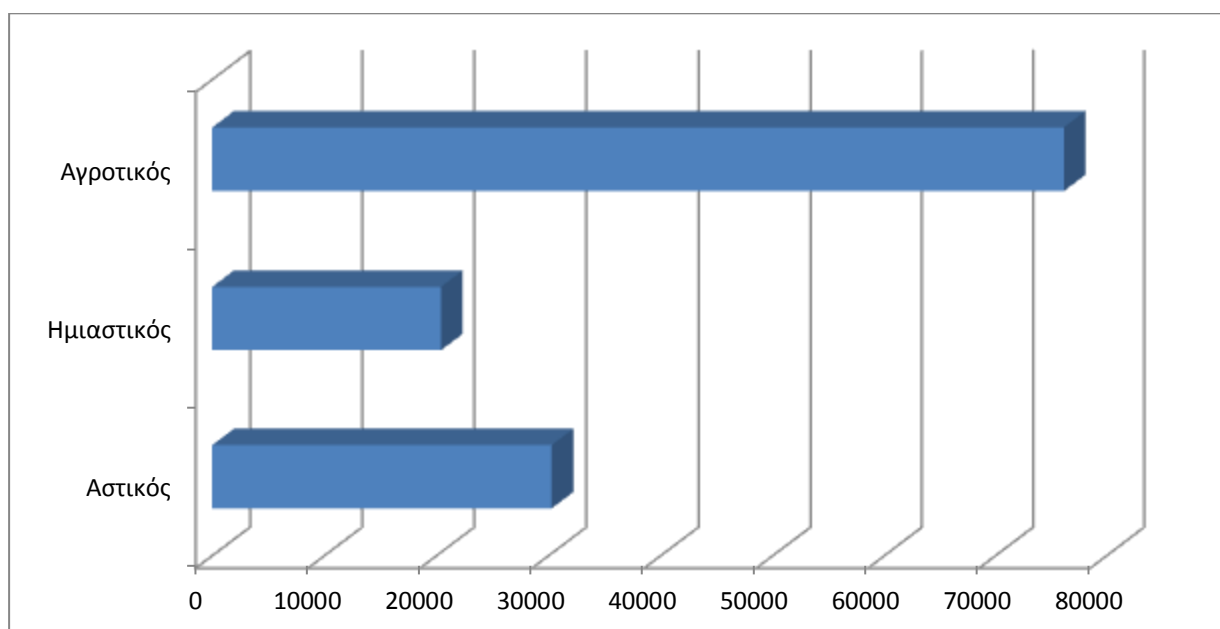
Πίνακας 9. Κατανομή πληθυσμού σύμφωνα με τον τόπο κατοικίας. Αστικός - ημιαστικός – αγροτικός (Απογραφή 1991)

Τόπος κατοικίας	Πληθυσμός (απογραφή 1991)	Ποσοστιαία κατανομή πληθυσμού (απογραφή 1991)
Αστικός	30289	23,8%
Ημιαστικός	20410	16,1%

<i>Αγροτικός</i>	76155	60,1%
Σύνολο	126854	100%
<i>Στοιχεία πραγματικού πληθυσμού (de facto)</i>		

Πηγή: ΕΛ.ΣΤΑΤ.

Όπως προκύπτει από τα στοιχεία της ΕΛ.ΣΤΑΤ. για την απογραφή του 1991, η πλειοψηφία στον αγροτικό πληθυσμό με ποσοστό 60,1% και ακολουθεί το 23,8% το οποίο ανήκει στον αστικό πληθυσμό της περιοχής. Μικρό ποσοστό της τάξης του 16,1% εντάσσεται στον ημιαστικό πληθυσμό.

Γράφημα 9. Κατανομή πληθυσμού σύμφωνα με τον τόπο κατοικίας. Αστικός – ημιαστικός – αγροτικός (Απογραφή 1991)

4.4 Απογραφή 2001

Η απογραφή του 2001 διενεργήθηκε στις 18 Μαρτίου από την Εθνική Στατιστική Υπηρεσία της Ελλάδος.

4.4.1 Κατανομή πληθυσμού ανά ηλικία σύμφωνα με την απογραφή του 2001

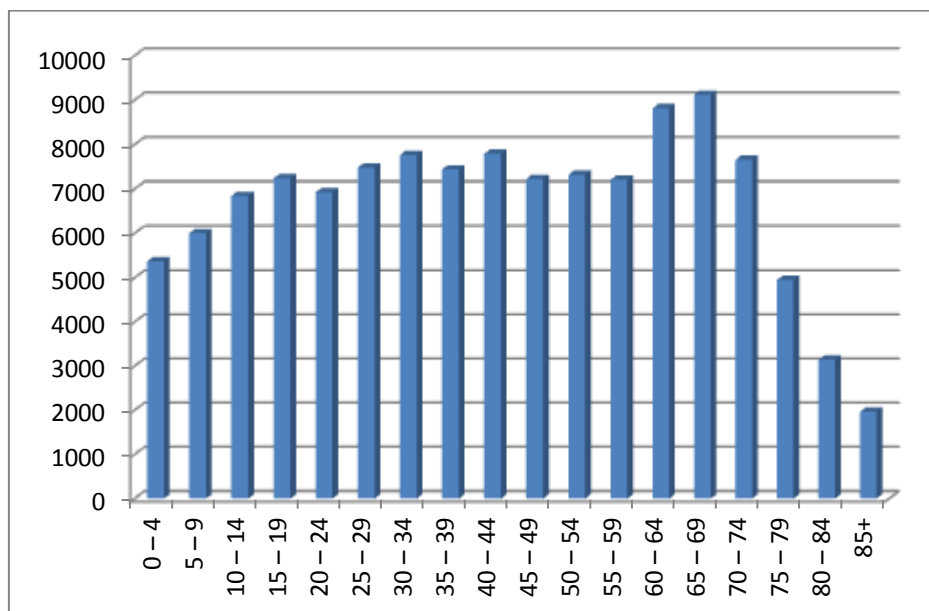
Στον πίνακα που ακολουθεί παρουσιάζονται τα δεδομένα, όπως έχουν δημοσιευθεί από την ΕΛ.ΣΤΑΤ. σχετικά με την κατανομή του πληθυσμού ανά ηλικία στην απογραφή του 2001.

Πίνακας 10. Κατανομή πληθυσμού σύμφωνα με την ηλικία (Απογραφή 2001)

<i>Ηλικιακές ομάδες</i>	<i>Πληθυσμός (απογραφή 2001)</i>
0 – 4	5369
5 – 9	6007
10 – 14	6840
15 – 19	7240
20 – 24	6926
25 – 29	7480
30 – 34	7764
35 – 39	7438
40 – 44	7792
45 – 49	7225
50 – 54	7317
55 – 59	7208
60 – 64	8820
65 – 69	9119
70 – 74	7658
75 – 79	4952
80 – 84	3145
85+	1965
Σύνολο	120265
<i>Στοιχεία μόνιμου πληθυσμού</i>	

Πηγή: ΕΛ.ΣΤΑΤ.

Το μεγαλύτερο μέγεθος του πληθυσμού εντοπίζεται στην ηλικιακή ομάδα 65 – 69 ετών, στην οποία ανήκουν 9.119 κάτοικοι της Περιφερειακής Ενότητας Καρδίτσας και ακολουθεί η ηλικιακή κατηγορία 60 – 64, στην οποία εντάσσονται 8.820 κάτοικοι.

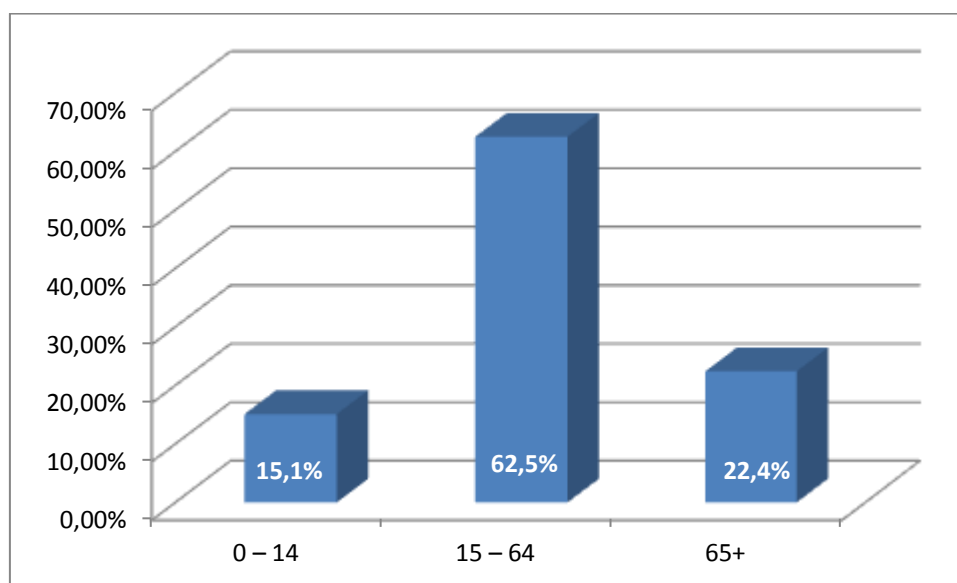
Γράφημα 10. Κατανομή πληθυσμού σύμφωνα με την ηλικία (Απογραφή 2001)

Για την καλύτερη κατανόηση της κατανομής του πληθυσμού σύμφωνα με την ηλικία, κρίνεται σκόπιμη η ποσοστιαία παρουσίαση των δεδομένων σε τρεις ηλικιακές κατηγορίες.

Πίνακας 11. Ποσοστιαία κατανομή πληθυσμού σε ηλικιακές ομάδες (Απογραφή 2001)

<i>Ηλικιακές ομάδες</i>	<i>Ποσοστιαία κατανομή πληθυσμού (απογραφή 2001)</i>
0 – 14	15,1%
15 – 64	62,5%
65+	22,4%
<i>Σύνολο</i>	100%

Στην απογραφή του 2001, το 62,5% του πληθυσμού της Περιφερειακής Ενότητας Καρδίτσας ανήκει στην ηλικιακή κατηγορία 15 – 64 και ακολουθεί η ομάδα 65 ετών και άνω με 22,4%. Το χαμηλότερο ποσοστό του πληθυσμού εντοπίζεται στην μικρότερη ηλικιακή κατηγορία, στην οποία ανήκουν τα άτομα από 0 μέχρι 14 ετών και σε ποσοστό αντιστοιχούν στο 15,1% του πληθυσμού.

Γράφημα 11. Ποσοστιαία κατανομή του πληθυσμού σε ηλικιακές ομάδες (Απογραφή 2001)

4.4.2 Κατανομή πληθυσμού ανά φύλο σύμφωνα με την απογραφή του 2001

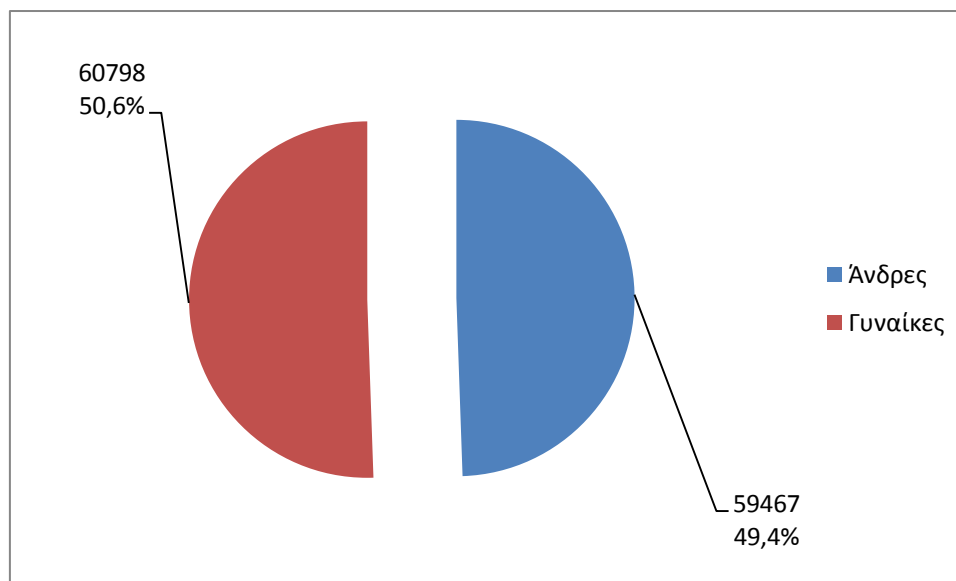
Η κατανομή του πληθυσμού σύμφωνα με το φύλο στην απογραφή του 2001 παρουσιάζεται αναλυτικά στον Πίνακα 12 που ακολουθεί.

Πίνακας 12. Κατανομή πληθυσμού σύμφωνα με το φύλο (Απογραφή 2001)

Φύλο	Πληθυσμός (απογραφή 2001)	Ποσοστιαία κατανομή πληθυσμού (απογραφή 2001)
<i>Άνδρες</i>	59467	49,4%
<i>Γυναίκες</i>	60798	50,6%
Σύνολο	120265	100%
<i>Στοιχεία μόνιμου πληθυσμού</i>		

Πηγή: ΕΛ.ΣΤΑΤ.

Πιο συγκεκριμένα, κατά την απογραφή του 2001, το 49,4% του πληθυσμού ήταν άνδρες και το 50,6% γυναίκες.

Γράφημα 12. Κατανομή πληθυσμού σύμφωνα με το φύλο (Απογραφή 2001)

4.4.3 Κατανομή πληθυσμού ανά τόπο κατοικίας (αστικός - αγροτικός) σύμφωνα με την απογραφή του 2001

Ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζει η κατανομή του πληθυσμού σύμφωνα με τον τόπο κατοικίας σε αστικό και αγροτικό.

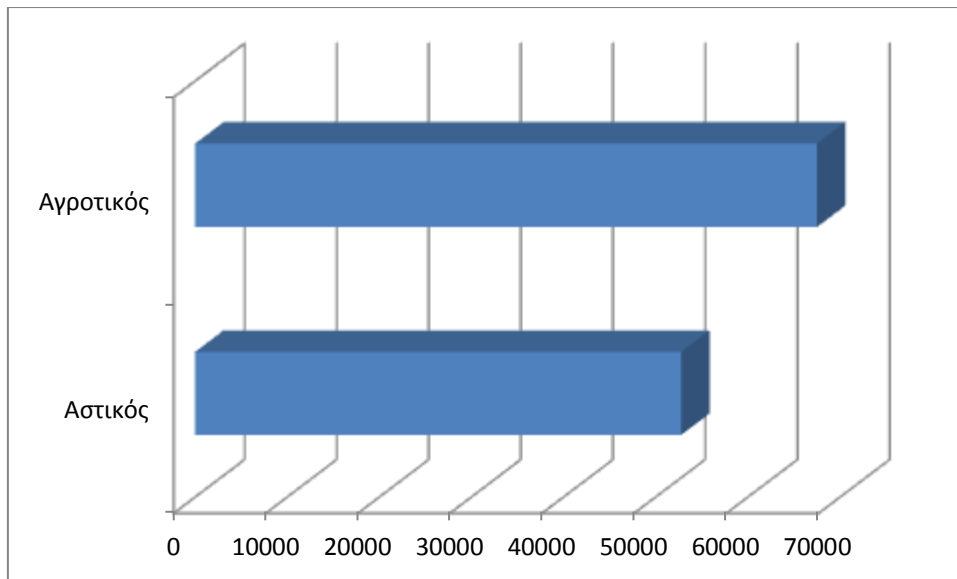
Πίνακας 13. Κατανομή πληθυσμού σύμφωνα με τον τόπο κατοικίας. Αστικός - αγροτικός (Απογραφή 2001)

<i>Τόπος κατοικίας</i>	<i>Πληθυσμός (απογραφή 2001)</i>	<i>Ποσοστιαία κατανομή πληθυσμού (απογραφή 2001)</i>
<i>Αστικός</i>	52777	43,9%
<i>Αγροτικός</i>	67488	56,1%
<i>Σύνολο</i>	120265	100%

Στοιχεία μόνιμου πληθυσμού

Πηγή: ΕΛ.ΣΤΑΤ.

Όπως προκύπτει από τα στοιχεία της ΕΛ.ΣΤΑΤ. για την απογραφή του 2001, η πλειοψηφία ανήκει στον αγροτικό πληθυσμό με ποσοστό 56,1% και ακολουθεί το 43,9% το οποίο ανήκει στον αστικό πληθυσμό της περιοχής.

Γράφημα 13. Κατανομή πληθυσμού σύμφωνα με τον τόπο κατοικίας. Αστικός - αγροτικός (Απογραφή 2001)

4.5 Απογραφή 2011

Η απογραφή του 2011 ξεκίνησε τον Φεβρουάριο και ολοκληρώθηκε το Μάιο και διενεργήθηκε από την Ελληνική Στατιστική Αρχή.

4.5.1 Κατανομή πληθυσμού ανά ηλικία σύμφωνα με την απογραφή του 2011

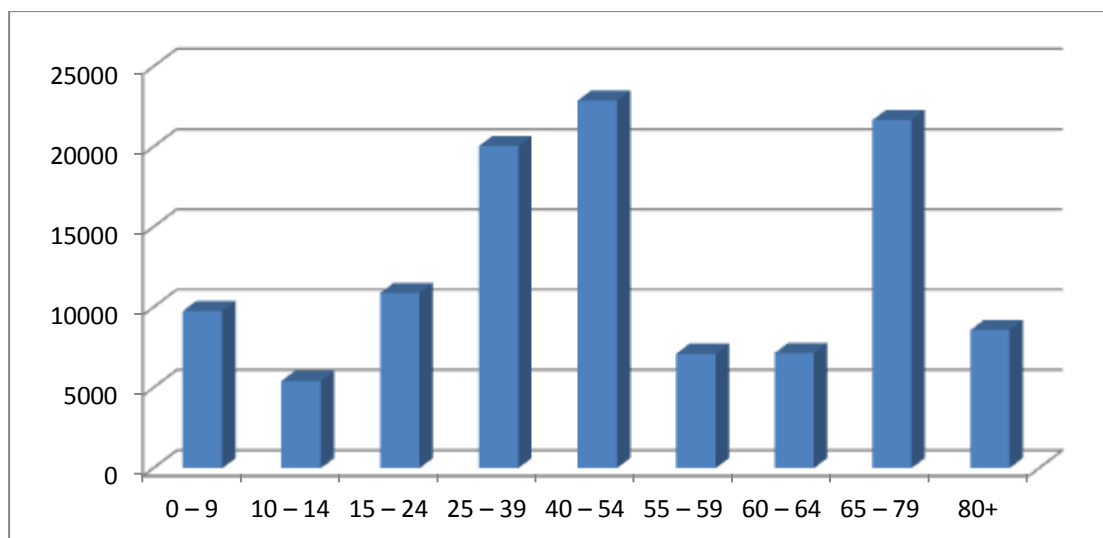
Στον πίνακα 14 που ακολουθεί παρουσιάζονται τα δεδομένα, όπως έχουν δημοσιευθεί από την ΕΛ.ΣΤΑΤ. σχετικά με την κατανομή του πληθυσμού ανά ηλικία στην απογραφή του 2011.

Πίνακας 14. Κατανομή πληθυσμού σύμφωνα με την ηλικία (Απογραφή 2011)

<i>Ηλικιακές Κατηγορίες</i>	<i>Πληθυσμός (απογραφή 2011)</i>
0 – 9	9773
10 – 14	5429
15 – 24	10894
25 – 39	20043
40 – 54	22877
55 – 59	7114
60 – 64	7158
65 – 79	21673
80+	8583
Σύνολο	113544
<i>Στοιχεία μόνιμου πληθυσμού</i>	

Πηγή: ΕΛ.ΣΤΑΤ.

Το μεγαλύτερο μέγεθος του πληθυσμού εντοπίζεται στην ηλικιακή ομάδα 40 – 54 ετών, στην οποία ανήκουν 22.877 κάτοικοι της Περιφερειακής Ενότητας Καρδίτσας και ακολουθεί η ηλικιακή κατηγορία 65 – 79, στην οποία εντάσσονται 21.673 κάτοικοι.

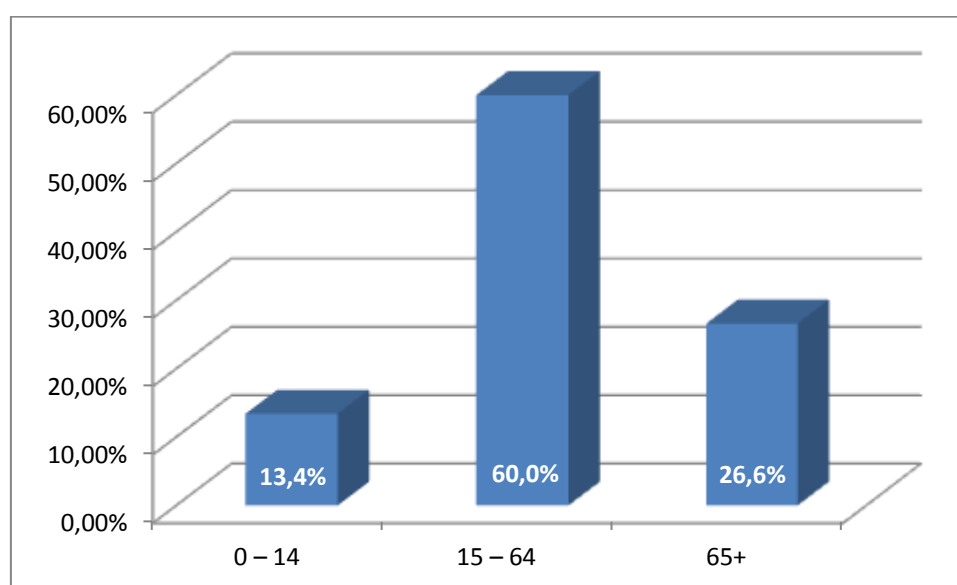
Γράφημα 14. Κατανομή πληθυσμού σύμφωνα με την ηλικία (Απογραφή 2011)

Για την καλύτερη κατανόηση της κατανομή του πληθυσμού σύμφωνα με την ηλικία, κρίνεται σκόπιμη η ποσοστιαία παρουσίαση των δεδομένων σε τρεις ηλικιακές κατηγορίες.

Πίνακας 15. Ποσοστιαία κατανομή πληθυσμού σε ηλικιακές ομάδες (Απογραφή 2011)

<i>Ηλικιακές ομάδες</i>	<i>Ποσοστιαία κατανομή πληθυσμού (απογραφή 2011)</i>
<i>0 – 14</i>	13,4%
<i>15 – 64</i>	60%
<i>65+</i>	26,6%
<i>Σύνολο</i>	100%

Στην απογραφή του 2011, το 60% του πληθυσμού της Περιφερειακής Ενότητας Καρδίτσας ανήκει στην ηλικιακή κατηγορία 15 – 64 και ακολουθεί η ομάδα 65 ετών και άνω με 26,6%. Το χαμηλότερο ποσοστό του πληθυσμού εντοπίζεται στην μικρότερη ηλικιακή κατηγορία, στην οποία ανήκουν τα άτομα από 0 μέχρι 14 ετών και σε ποσοστό αντιστοιχούν στο 13,4% του πληθυσμού.

Γράφημα 15. Ποσοστιαία κατανομή πληθυσμού σε ηλικιακές ομάδες (Απογραφή 2011)

4.5.2 Κατανομή πληθυσμού ανά φύλο σύμφωνα με την απογραφή του 2011

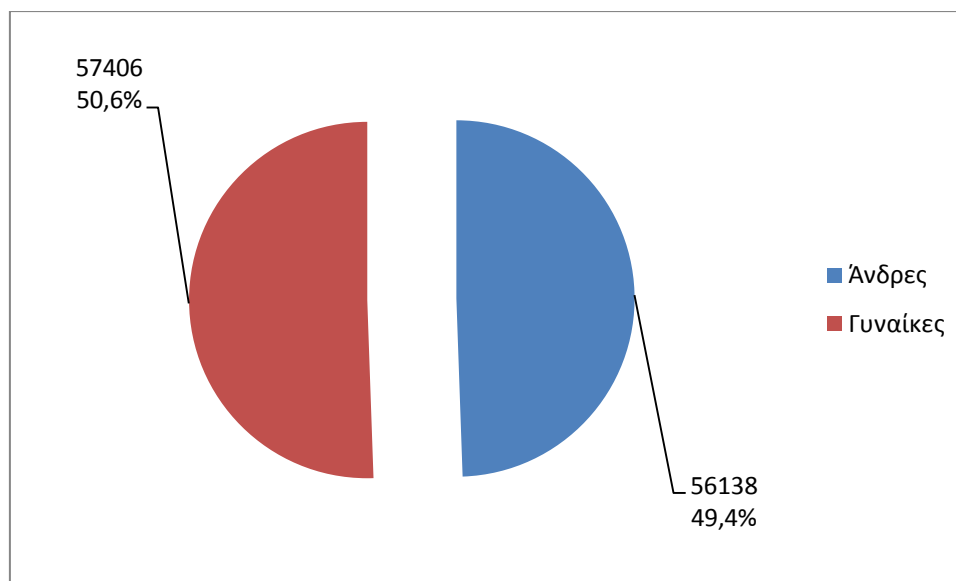
Η κατανομή του πληθυσμού σύμφωνα με το φύλο στην απογραφή του 2011 παρουσιάζεται αναλυτικά στον Πίνακα 16 που ακολουθεί.

Πίνακας 16. Κατανομή πληθυσμού σύμφωνα με το φύλο (Απογραφή 2011)

Φύλο	Πληθυσμός (απογραφή 2011)	Ποσοστιαία κατανομή πληθυσμού (απογραφή 2011)
<i>Άνδρες</i>	56138	49,4%
<i>Γυναίκες</i>	57406	50,6%
Σύνολο	113544	100%
<i>Στοιχεία μόνιμου πληθυσμού</i>		

Πηγή: ΕΛ.ΣΤΑΤ.

Πιο συγκεκριμένα, κατά την απογραφή του 2011, το 49,4% του πληθυσμού ήταν άνδρες και το 50,6% γυναίκες.

Γράφημα 16. Κατανομή πληθυσμού σύμφωνα με το φύλο (Απογραφή 2011)

4.5.3 Κατανομή πληθυσμού ανά τόπο κατοικίας (αστικός – αγροτικός) σύμφωνα με την απογραφή του 2011

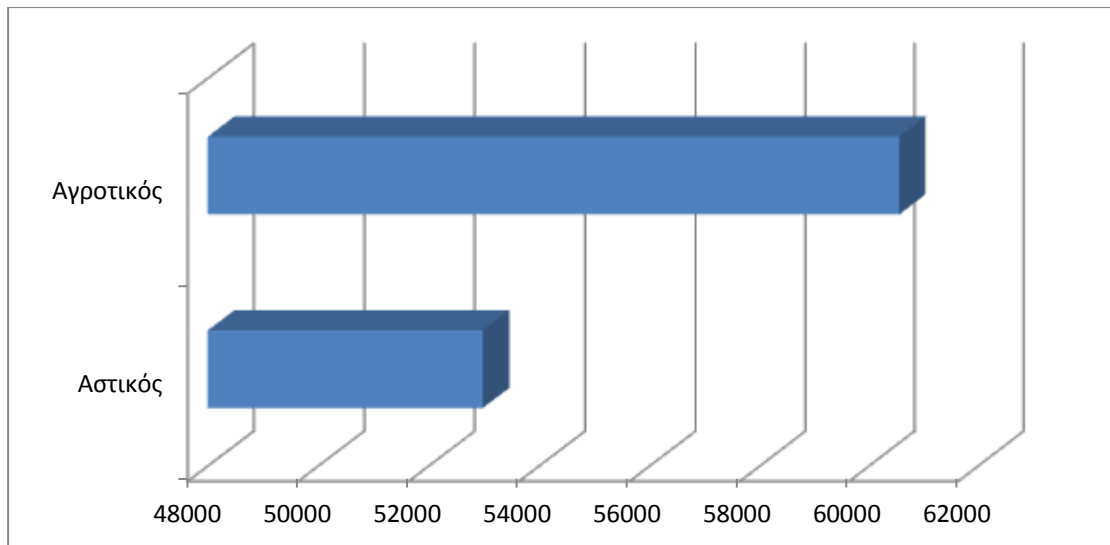
Ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζει η κατανομή του πληθυσμού σύμφωνα με τον τόπο κατοικίας σε αστικό και αγροτικό.

Πίνακας 17. Κατανομή πληθυσμού σύμφωνα με τον τόπο κατοικίας. Αστικός - αγροτικός (Απογραφή 2011)

<i>Τόπος κατοικίας</i>	<i>Πληθυσμός (απογραφή 2011)</i>	<i>Ποσοστιαία κατανομή πληθυσμού (απογραφή 2011)</i>
<i>Αστικός</i>	52983	46,7%
<i>Αγροτικός</i>	60561	53,3%
<i>Σύνολο</i>	113544	100%
<i>Στοιχεία μόνιμου πληθυσμού</i>		

Πηγή: ΕΛ.ΣΤΑΤ.

Όπως προκύπτει από τα στοιχεία της ΕΛ.ΣΤΑΤ. για την απογραφή του 2011, η πλειοψηφία ανήκει στον αγροτικό πληθυσμό με ποσοστό 53,3% και ακολουθεί το 46,7% το οποίο ανήκει στον αστικό πληθυσμό της περιοχής.

Γράφημα 17. Κατανομή πληθυσμού σύμφωνα με τον τόπο κατοικίας. Αστικός - αγροτικός (Απογραφή 2011)

4.6 Δημογραφικοί Δείκτες

Για τη δημογραφική μελέτη και την πληθυσμιακή εξέλιξη της Περιφερειακής Ενότητας Καρδίτσας υπολογίζονται κάποιοι δείκτες, μέσω των οποίων προκύπτουν χρήσιμα συμπεράσματα. Ειδικότερα, υπολογίζονται κάποιοι δείκτες, μέσω των οποίων αναλύεται η γήρανση του πληθυσμού. Οι δείκτες αυτοί είναι το ποσοστό των ηλικιωμένων, ο δείκτης γήρανσης και ο δείκτης εξάρτησης των ηλικιωμένων. Ταυτόχρονα, υπολογίζεται και ο δείκτης εξάρτησης και ο δείκτης αντικατάστασης.

Πιο συγκεκριμένα, ο υπολογισμός των δεικτών πραγματοποιείται μέσω των παρακάτω τύπων:

α) Ποσοστό Ηλικιωμένων

Το ποσοστό ηλικιωμένων είναι ο λόγος του γεροντικού πληθυσμού (P65+, πληθυσμός ηλικίας 65 ετών και άνω) ενός έτους προς το σύνολο του πληθυσμού (P) του έτος αυτού επί 100.

$$\text{Ποσοστό ηλικιωμένων} = \frac{P_{65+}}{P} * 100$$

Το ποσοστό ηλικιωμένων δείχνει την αναλογία των ατόμων σε γεροντική ηλικία (συνήθως άνω των 65 ετών) σε πληθυσμό 100 ατόμων.

β) Δείκτης Γήρανσης

Ο δείκτης γήρανσης είναι ο λόγος του γεροντικού πληθυσμού (P65+) ενός έτους προς το νεανικό πληθυσμό (P0-14) του έτους αυτού, επί 100.

$$\text{Δείκτης γήρανσης} = \frac{P_{65+}}{P_{0-14}} * 100$$

Ο δείκτης γήρανσης δείχνει την αναλογία των ηλικιωμένων ως προς 100 άτομα ηλικίας 0-14 ετών. Οι μεταβολές του δείκτη γήρανσης εξαρτώνται από τις γεννήσεις και τους θανάτους. Μια αύξηση του δείκτη γήρανσης προέρχεται είτε λόγω της αύξησης των ηλικιωμένων, είτε λόγω της μείωσης των γεννήσεων και το αντίθετο.

γ) Δείκτης Εξάρτησης Ηλικιωμένων

Ο δείκτης εξάρτησης ηλικιωμένων είναι ο λόγος του γεροντικού πληθυσμού (P65+) ενός έτους προς τον παραγωγικό ή ώριμο πληθυσμό (P15-64) του έτους αυτού, επί 100³⁹.

$$\text{Δείκτης εξάρτησης ηλικιωμένων} = \frac{P_{65+}}{P_{15-64}} * 100$$

Ο δείκτης εξάρτησης ηλικιωμένων εκφράζει την αναλογία των ατόμων ηλικίας 65 ετών και άνω ως προς 100 άτομα παραγωγικής ηλικίας (15-64 ετών).

³⁹ Μπαλούρδος, Δ., Χρυσάκης, Μ. (2006) Η δημογραφική γήρανση στην Ελλάδα: βασικά στοιχεία κατά νομό και περιφέρεια, στο Κοινωνικό Πορτρέτο της Ελλάδας Εκδόσεις ΕΚΚΕ

δ) Δείκτης Εξάρτησης

Ο δείκτης εξάρτησης είναι ο λόγος του γεροντικού πληθυσμού (P65+) και του νεανικού πληθυσμού ενός έτους προς τον παραγωγικό ή ώριμο πληθυσμό (P15-64) του έτους αυτού, επί 100.

$$\text{Δείκτης εξάρτησης} = \frac{(P65+) + (P0-14)}{P15-64} * 100$$

Ο δείκτης εξάρτησης εκφράζει την αναλογία των ατόμων ηλικίας 65 ετών και άνω και των ατόμων ηλικίας 0 – 14 ως προς 100 άτομα παραγωγικής ηλικίας (15 - 64 ετών).

ε) Δείκτης Αντικατάστασης

Ο δείκτης αντικατάστασης είναι ο λόγος του νεανικού πληθυσμού (P0-14) ενός έτους προς τον γεροντικό πληθυσμό (P65+) του έτους αυτού, επί 100.

$$\text{Δείκτης αντικατάστασης} = \frac{(P0-14)}{P65+} * 100$$

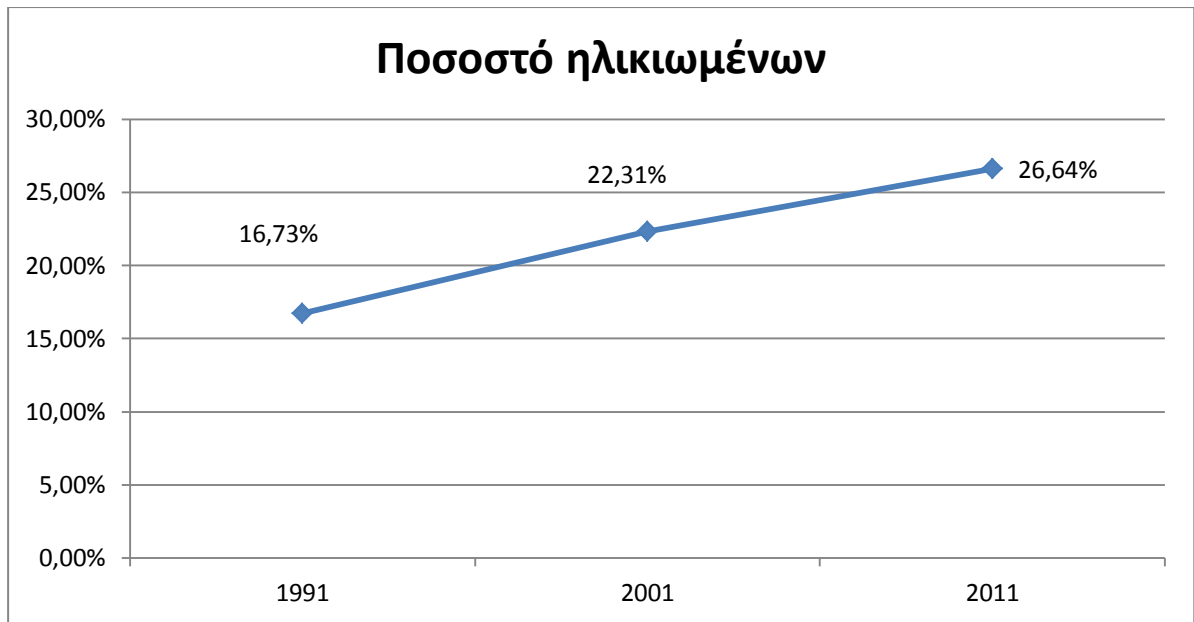
Ο δείκτης αντικατάστασης εκφράζει την αντικατάσταση των ατόμων ηλικίας 65 ετών και άνω από τις ηλικίες 0 – 14.

Για τα έτη των απογραφών, οι δημογραφικοί δείκτες παρουσιάζονται στον πίνακα 18 που ακολουθεί.

Πίνακας 18. Δημογραφικοί Δείκτες (1991, 2001, 2011)

<i>Δημογραφικοί Δείκτες</i>	<i>1991</i>	<i>2001</i>	<i>2011</i>
Ποσοστό ηλικιωμένων <i>(Πληθυσμός των ηλικιών 65+ σε σχέση με το συνολικό πληθυσμό)</i>	16,73	22,31	26,64
Δείκτης Γήρανσης <i>(Πληθυσμός των ηλικιών 65+ σε συνάρτηση με τον πληθυσμό Ηλικίας 0 – 14)</i>	85,64	147,33	199,03
Δείκτης εξάρτησης ηλικιωμένων <i>(Πληθυσμός των ηλικιών 65+ σε σχέση με τον πληθυσμό των ηλικιών 15 – 64)</i>	26,25	35,68	44,43
Δείκτης Εξάρτησης <i>(Πληθυσμός των ηλικιών 65+ και 0 -14 σε σχέση με τον υπόλοιπο πληθυσμό)</i>	56,91	59,90	66,76
Δείκτης Αντικατάστασης <i>(Αντικατάσταση των ηλικιών 65+ από τις ηλικίες 0 – 14)</i>	109,19	77,55	75,84

Αναλυτικότερα, το ποσοστό των ηλικιωμένων, όπως προκύπτει, ολοένα και αυξάνεται μεταξύ των απογραφών, καθώς το 1991 ήταν 16,73%, το 2001 22,31 και το 2011 26,64%.

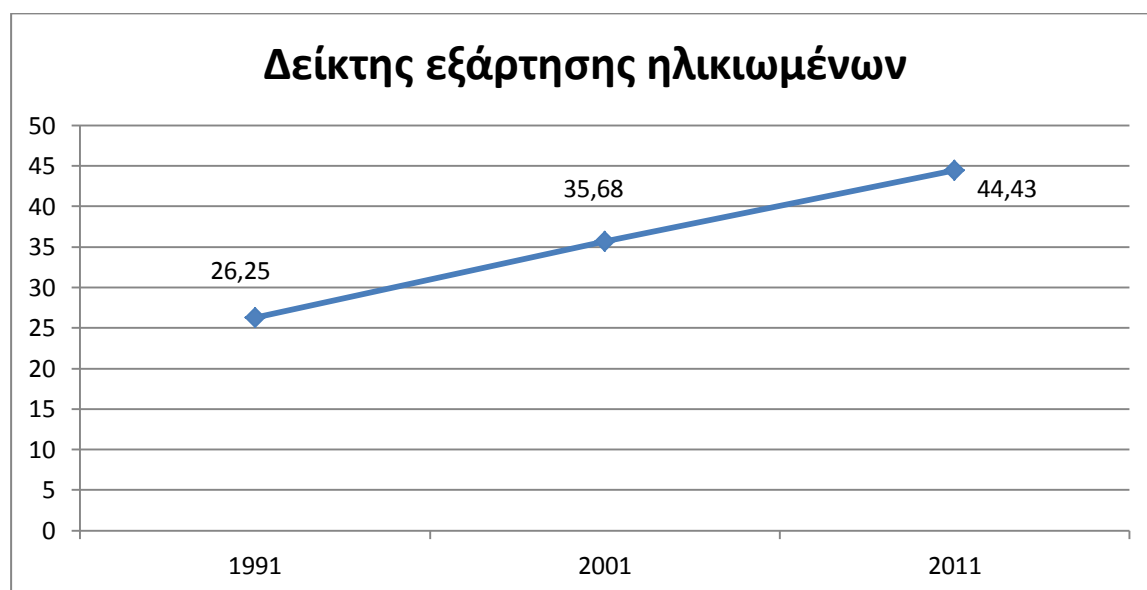
Γράφημα 18. Ποσοστό ηλικιωμένων (1991, 2001, 2011)

Σχετικά με το δείκτη γήρανσης, παρατηρείται ότι αυξάνεται με γοργό ρυθμό, καθώς το 1991 ήταν 65,64 και το 2011 199,03.

Γράφημα 19. Δείκτης γήρανσης (1991, 2001, 2011)

Παρόμοια αυξητική τάση εμφανίζεται και στον δείκτη εξάρτησης των ηλικιωμένων, καθώς το 1991 υπολογίζεται ότι άγγιζε το 26,25, το 2001 35,68 και το 2011 44,43.

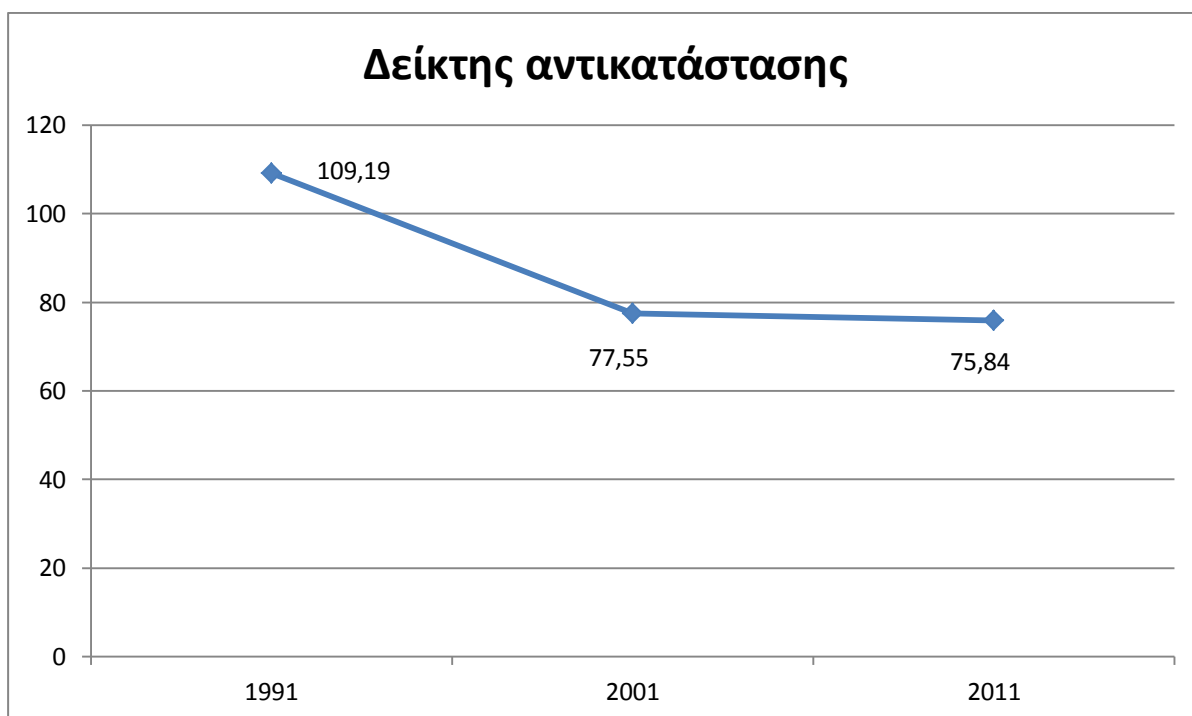
Γράφημα 20. Δείκτης εξάρτησης των ηλικιωμένων (1991, 2001, 2011)

Όπως γίνεται σαφές, αυξητική πορεία εμφανίζει και ο δείκτης εξάρτησης, ο οποίος διαφοροποιείται από τον προηγούμενο δείκτη εξάρτησης των ηλικιωμένων, καθώς συνυπολογίζονται και οι ηλικίες από 0 μέχρι 14 ετών. Ο δείκτης εξάρτησης υπολογίζεται για το 1991 56,91, για το 2001 59,9 και για το 2011 66,76.

Γράφημα 21. Δείκτης εξάρτησης (1991, 2001, 2011)

Τέλος, ο δείκτης αντικατάστασης, έχει αντίθετη πορεία από τους προηγούμενους υπολογιζόμενους δημογραφικούς δείκτες, λόγω της αντίθετης εννοιολογίας του. Πιο συγκεκριμένα, ο δείκτης αντικατάστασης ολοένα και μειώνεται, γεγονός που αντικατοπτρίζει την ολοένα και αυξανόμενη γήρανση του πληθυσμού της Περιφερειακής Ενότητας Καρδίτσας. Ο δείκτης αντικατάστασης το 1991 ήταν 109,19, ενώ το 2001 μειώθηκε στο 77,55 και το 2011 75,84.

Γράφημα 22. Δείκτης αντικατάστασης (1991, 2001, 2011)

Συμπεράσματα

Η δημογραφία αποτελεί μια κοινωνική επιστήμη που είναι άρρηκτα συνδεδεμένη με τον κλάδο της στατιστικής, καθώς οι δημογραφικές μετρήσεις έχουν μεγαλύτερη αξία εκφράζοντας τις πληθυσμιακές μεταβολές. Η υπό εξέταση περιοχή είναι η Περιφερειακή Ενότητα Καρδίτσας, για την οποία υλοποιήθηκε στατιστική ανάλυση της δημογραφικής της εξέλιξης. Σημειώνεται ότι η Περιφερειακή Ενότητα Καρδίτσας είναι μία από τις 74 Περιφερειακές Ενότητες της Ελλάδας και ανήκει γεωγραφικά και διοικητικά στην Περιφέρεια Θεσσαλίας. Παράλληλα, είναι η μικρότερη των τεσσάρων της Περιφέρειας Θεσσαλίας και καταλαμβάνει το νοτιοδυτικό τμήμα της Θεσσαλίας. Η έκταση που καταλαμβάνει αγγίζει τα 2.636 τ.χλμ, τα οποία αντιστοιχούν στο 18,8% της συνολικής έκτασης της Θεσσαλίας και στο 2% της συνολικής έκτασης της χώρας. Η ενασχόληση του πληθυσμού στηρίζεται στον πρωτογενή τομέα και ειδικότερα στη γεωργία και την κτηνοτροφία, αλλά και στη βιομηχανία και την παροχή υπηρεσιών. Το βαμβάκι αποτελεί τη βασικότερη καλλιέργεια της περιοχής. Ο πληθυσμός της Περιφερειακής Ενότητας Καρδίτσας παρουσιάζει τον μεγαλύτερο δείκτη γήρανσης και εξάρτησης στην Περιφέρεια Θεσσαλίας.

Από την στατιστική ανάλυση της πληθυσμιακής εξέλιξης της περιοχής, η οποία στηρίζεται στις μετρήσεις των τριών τελευταίων απογραφών (1991, 2001, 2011) της Ελληνικής Στατιστικής Αρχής προκύπτει ότι ο πληθυσμός της Περιφερειακής Ενότητας Καρδίτσας ολοένα και μειώνεται, καθώς το 1991 απαρτιζόταν 123.215, ενώ το 2001 και το 2011 120.265 και 113.544 αντίστοιχα. Αντίθετα, σε επίπεδο χώρας και περιφέρειας, ο πληθυσμός το 2001 είναι αυξημένος συγκριτικά με την απογραφή του 1991 και το 2011 μειώνεται, εξακολουθώντας να είναι αυξημένος από το 1991.

Όσον αφορά την πληθυσμιακή εξέλιξη ανά Δήμο παρατηρείται ότι ο πληθυσμός του Δήμου Αργιθέας το 1991 ήταν 2.999, το 2001 μειώθηκε σε 2.488, ενώ το 2011 αυξήθηκε σε 3.450. Σχετικά με τον Δήμο Καρδίτσας, ο οποίος αποτελεί τον μεγαλύτερο Δήμο από πλευράς πληθυσμού, το 2001 απαρτιζόταν 57.089 κατοίκους, παρουσιάζοντας αύξηση συγκριτικά με το 1991 (55.702 κάτοικοι). Το 2011 μειώθηκε στους 56.747 κατοίκους. Ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζει ο Δήμος Λίμνης

Πλαστήρα, καθώς στις τρεις απογραφές, ο πληθυσμός σημειώνει αύξηση, καθώς το 1991 ήταν 3.915, το 2001 4.022 και το 2011 4.635, γεγονός που οφείλεται και στην ολοένα αυξανόμενη τουριστική ανάπτυξη του Δήμου. Οι υπόλοιποι τρεις Δήμοι και συγκεκριμένα ο Δήμος Μουζακίου, ο Δήμος Παλαμά και ο Δήμος Σοφάδων παρουσιάζουν μείωση του πληθυσμού από το 1991 μέχρι το 2011. Σε γενικές γραμμές, από τον υπολογισμό του ποσοστού μεταβολής του πληθυσμού μεταξύ των ετών 1991 και 2011 προκύπτει ότι ο πληθυσμός ολοένα και μειώνεται, καθώς το ποσοστό μεταβολής υπολογίστηκε στο -7,8%.

Σύμφωνα με την κατανομή του πληθυσμού ανά ηλικία και ανά φύλο, και στις τρεις εξεταζόμενες απογραφές τα ποσοστά δεν εμφανίζουν μεγάλες αποκλίσεις. Σε γενικές γραμμές η πλειοψηφία του πληθυσμού της Περιφερειακής Ενότητας Καρδίτσας ανήκει στον ενεργό πληθυσμό ηλικίας 15 – 64 και ο γυναικείος πληθυσμός υπερτερεί έναντι του ανδρικού με πολύ χαμηλή διαφορά, η οποία αγγίζει περίπου το 1%. Ενδιαφέρον παρουσιάζει η κατανομή του πληθυσμού σύμφωνα με την αστικότητα του, καθώς και στις τρεις απογραφές το μεγαλύτερο ποσοστό ανήκει στον αγροτικό πληθυσμό της περιοχής. Η απογραφή του 1991 διαφοροποιείται από τις επόμενες δύο ως προς την αστικότητα, καθώς υπήρχε ένα μικρό ποσοστό το οποίο ανήκε στον ημιαστικό πληθυσμό. Κατά τις επόμενες απογραφές του 2001 και του 2011 ο πληθυσμός ήταν είτε αγροτικός στην πλειοψηφία του, είτε αστικός.

Ως προς τους δημογραφικούς δείκτες που υπολογίστηκαν παρατηρείται ότι το ποσοστό των ηλικιωμένων ολοένα και αυξάνεται μεταξύ των απογραφών, καθώς το 1991 ήταν 16,73%, το 2001 22,31 και το 2011 26,64%. Όμοια μεταβολή παρουσιάζει και ο δείκτης γήρανσης, καθώς αυξάνεται με γοργό ρυθμό, αφού το 1991 ήταν 65,64 και το 2011 άγγιξε το 199,03. Παρόμοια αυξητική τάση με πιο αργό, όμως ρυθμό, εμφανίζεται και στον δείκτη εξάρτησης των ηλικιωμένων, καθώς το 1991 υπολογίζεται ότι άγγιξε το 26,25 και το 2011 44,43. Εκτός από το δείκτη εξάρτησης των ηλικιωμένων, υπολογίστηκε και ο δείκτης εξάρτησης, στον οποίο υπολογίζονται ο γεροντικός και ο νεανικός πληθυσμός, και ο οποίος εμφανίζει αύξηση. Τέλος, ο δείκτης αντικατάστασης, έχει αντίθετη πορεία από τους προηγούμενους υπολογιζόμενους δημογραφικούς δείκτες, λόγω της αντίθετης εννοιολογίας του. Πιο συγκεκριμένα, ο δείκτης αντικατάστασης ολοένα και μειώνεται, γεγονός που αντικατοπτρίζει την ολοένα και αυξανόμενη γήρανση του πληθυσμού της Περιφερειακής Ενότητας Καρδίτσας.

